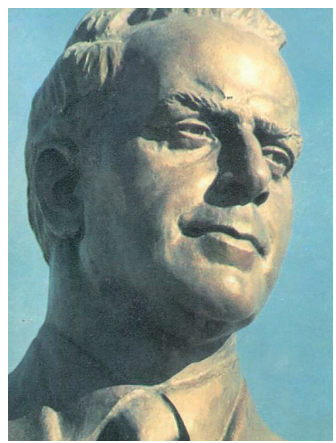

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

22 avqust
2025-ci il,
cümə
№ 148 (6975)
Qiyməti
60 qəpik

Hər kəs bizimlə hesablaşmalıdır!

➔ Bax səh. 3-4

İlham Əliyev: Mühəribəni qazanan ölkənin Ali Baş Komandanı kimi və bu gün məğlub edilmiş Ermənistanla sülh prosesinin iştirakçısı kimi deyirəm. Biz istəmirik ki, mühəribə olsun. Biz sülh istəyirik!
Əgər kiminsə xəstə ağlına Azərbaycana qarşı hər hansı bir təxribat törətmək gələrsə, mənəcə, yenə də peşman olacaq. Biz isə bundan sonra müzəffər xalq və müzəffər, qalib dövlət kimi yaşayacağıq

Qarabağ Azərbaycandır!

➔ Bax səh. 4

Ölkəmizdə kriptovalyutaların tətbiqi mümkünləşir

Azərbaycanda kriptovalyutalara monetar baxış əvvəllər konservativ olsa da, son illərdə bu yanaşma dəyişib və blokçeyn texnologiyaları ilə bağlı xarici təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi istiqamətində liberal addımlar atılmaqdadır. Qlobal sənaye quruculuğunun bir segmentinə çevrilən blokçeyn infrastrukturuna keçid müasir innovasiyalardan irəli gəldiyindən ölkəmizdə bu sahəyə yaşamaqda müsbət meyillər müşayiət olunur. Kriptovalyuta bazarı həm də rəqəmsal sənayedə və maliyyə sektorunda aparıcı rolunu artırır...

➔ Bax səh. 5

Cənubi Qafqazdakı yeni reallıqlar...

Cənubi Qafqazda baş verən son proseslər bölgə dövlətlərinin regiona yeni baxış bucağı sərgiləməsinə yol açıb. Təsədüfi deyil ki, Vaşinqton samitindən sonra bu və ya digər şəkildə bir çox ölkələrin rəsmi şəxsləri İrəvanı "ziyərət" etməkdədirlər. İran prezidentinin səfərinin ardından Rusiya nümayəndə heyətinin Ermənistan paytaxtına gəlişi fikirlərimizi təsdiqləyir. Vurğulandığı kimi, bölgədə baş verənlər və yaranan yeni reallıqlar Moskvanın diqqətini yenicən İrəvana tuşladı...

➔ Bax səh. 5

Yelisey Sarayı baykotla üz-üzə...

Fransada 2018-ci ildən bəri Emmanuel Makronun rəhbərliyi ilə aparılan siyasət bu ölkəni açıq-aşkar həlli müşkül görünən çoxsaylı problemlərlə üz-üzə qoyub. Prezidentin özünü Fransanı Avropa İttifaqının (Aİ) aparıcı dövləti statusunda təqdim etmək cəhdlərinə rəğmən, ölkənin reallıqları bunun tamam əksinədir. İndi zaman-zaman "qoca qitə"yə bir sıra illklər gətirən Fransanın yüksək iddialarda bulunmağa hansısa bir əsası yoxdur. Ölkənin 500 illik tarixə malik müstəmləkəçilik siyasəti Makronun "təhfələri"...

➔ Bax səh. 6

14203 sayılı Sərəncam...

ABŞ ilə BCM arasında münasibətlər gərginləşir. Belə ki, ABŞ Dövlət Departamenti Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsində çalışan dörd şəxsə qarşı sanksiya tətbiq edib. Departamentin bəyanatında qeyd olunur ki, 2 hakim və 2 prokuror Haaqada yerləşən beynəlxalq mühəribə cinayətləri tribunasında amerikalıların və israillilərin mühakimə olunmasında mühüm rol oynayıb. Həmin hakimlər kanadalı Kimberli Prust və fransalı Nikola Qiyu, prokurorlar isə Ficiden olan Nazhat Şamem Xan və seneqalı Mame Mandiaye Nianqdir. Tramp administrasiyası məhkəmənin baş prokuroru Kerim Xanı da sanksiya siyahısına...

➔ Bax səh. 7

Prezident və birinci xanım Kəlbəcərdə...

Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolunda görülmə işlərlə tanışlıq

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolunda görülmə işlərlə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı bu yolun 13,5-ci kilometrliyində inşa edilmiş və uzunluğu 11,7 kilometr olan Murovdağ tunelinin texniki açılışını edib.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma görülmüş və hazırda həyata keçirilən işlər barədə məlumat verib.

Xatırladaq ki, 2021-ci ilin avqustunda bu yolun təməlqoyma mərasimində Prezident İlham Əliyev və

birinci xanım Mehriban Əliyeva iştirak ediblər.

Qeyd edək ki, dövlətimizin başçısının tapşırığına əsasən, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında həyata keçirilən ən mühüm infrastruktur layihələrindən biri də uzunluğu 82 kilometr olan Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yoludur. Bu yolun 56 kilometrini Toğanalı-Kəlbəcər hissəsi, 26 kilometrini isə Kəlbəcər-İstisu hissəsi təşkil edir.

Avtomobil yolunun 13,5-ci kilometrliyindən Murovdağ silsiləsi başlayır. Beləliklə, yolun ən mühüm hissəsi Murovdağ silsiləsindən keçir. Burada yüksəklik 1700 metrədən 3250 metrə qədər artır. Qış fəslində avtomobil yolunun təhlükəsiz istismarı üçün Murovdağ silsiləsinin altından tunelin tikin-

tisi məqsəduyğun hesab edilib. Murovdağ tuneli dünyanın ən uzun avtomobil tunnellerindən biridir. Belə ki, uzunluğuna görə bu tunel dünyada 18-ci, Avropada 5-ci, MDB ölkələri arasında isə birincidir. Tunel iki gedş və iki gəliş olmaqla 4 hərəkət zolaqlı olacaq. Tundə qazma, həmçinin sağ və sol hissələri birləşdirən 38 keçid tuneli üzrə işlər artıq başa çatdırılıb. Layihə çərçivəsində Murovdağ tunelindən əlavə ümumi uzunluğu 2636 metr olan daha dörd tunel də tikilir. Bu tunnəldə əsas tikinti işləri, o cümlədən qazma, kəmər-beton və digər texniki işlərin çoxu artıq yekunlaşdırılıb.

Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolu layihəsi çərçivəsində ümumilikdə işlərin 87 faizi icra olunub.

Bu avtomobil yolu Göygöl rayonunun Toğanalı kəndindən başlayaraq işğaldan azad edilmiş Kəlbəcərdən keçir və məşhur İstisu istirahət zonasına qədər uzanır. Yol rayon mərkəzi ilə yanaşı, bölgənin yaşayış məntəqələrinə rahat və təhlükəsiz nəqliyyat əlaqəsini təmin edəcək, kənd təsərrüfatının, turizmin inkişafına töhfəsini verəcək.

Belə çətin coğrafi şəraitdə bu cür strateji əhəmiyyətə malik layihənin icrası bir daha sübut edir ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işğaldan azad olunmuş rayonlarımızın qısa müddətdə bərpa, o cümlədən həmin bölgələrimizdə müasir nəqliyyat infrastrukturunun yaradılması Azərbaycan dövlətinin diqqət mərkəzindədir.

Kəlbəcər şəhərində 4-cü yaşayış kompleksinin təməlqoyma mərasimində...

Avqustun 21-də Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kəlbəcər şəhərində 4-cü yaşayış kompleksinin təməlqoyma mərasimində iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Kəlbəcər rayonunda xüsusi nümayəndəsi Bəşir Hacıyev kompleksdə yaradılacaq şərait barədə dövlətimizin başçısına və birinci xanıma məlumat verdi.

Bildirildi ki, bu yaşayış kompleksinin ərazisi 10 hektara yaxın olacaq. Buraya ümumilikdə 807 ailənin köçürülməsi nəzərdə tutulur. Yaşayış kompleksində 128 biotaqlı, 304 ikiotaqlı, 293

üçotaqlı, 82 dördotaqlı olmaqla 807 mənzil inşa ediləcək. Burada 4 mərtəbəli 26 binanın inşası planlaşdırılır. Binaların 1-ci mərtəbəsində məişət və ticarət obyektləri yaradılacaq. Yaşayış kompleksində sakinlərin rahatlığı və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün idman meydançaları, velosiped yolları salınacaq, istirahət guşələri, söhbət-gahlar, uşaqlar üçün oyun guşələri inşa olunacaq. Binaların hamısı daimi su, elektrik enerjisi və yüksək sürətli internetlə təchiz ediləcək. Ərazidə, həmçinin geniş miqyasda yaşıllıq zonalarının salınması nəzərdə tutulur.

Kəlbəcər şəhər parkının təməli qoyulub

Avqustun 21-də Prezident İlham Əliyev Kəlbəcər şəhər parkının təməlini qoyub.

Şəhərin müfəssəl Baş planına uyğun olaraq layihələndiriləcək yeni park kompleksi təxminən 11 hektar ərazini əhatə edəcək. Bu sahənin təxminən 9 hektarında yaşıllıqlar salınacaq. Parkda rayonun ictimai və mədəni həyatında baş verən tədbirlərin təşkili üçün xüsusi zonalar, idman və sağlamlıq guşələri, həmçinin uşaqlar üçün oylənçə və ekstremal macərə sahələri yaradılacaq.

Layihəyə əsasən, parkın ərazisində yerləş-

tü avtomobil dayanacağı, relsli xizək yolu, restoranlar, kafələr, amfiteatr və digər zəruri infrastruktur obyektlərinin inşası da nəzərdə tutulur.

Bir sözlə, burada həm şəhər sakinlərinin, həm də qonaqların asudə vaxtlarını mənalı və rahat keçirmələri üçün hərtərəfli şərait təmin olunacaq. Dağlarla əhatələnmiş, əsrarəngiz təbiəti ilə seçilən Kəlbəcər şəhərində inşa olunan bu yeni istirahət mərkəzi bölgənin gözəlliyinə yeni rəng qatacaq və turizm potensialını daha da gücləndirəcək.

Prezident İlham Əliyev avqustun 21-də "Balland-Kəlbəcər balı, arı və arıçılıq məhsulları mağazası"nın açılışında iştirak edib.

Kəlbəcər Azərbaycanın ən zəngin təbiətə malik bölgələrindən biri olmaqla yanaşı, arıçılıq sahəsində qədim və döyürlü ənənələri yaşadan diyarlarmızdandır. Rayonun dağlıq relyefi, nadir və çoxşəxslili flora örtüyü, eləcə də yüksək dağ çaylarının ətrafında formalaşan əlverişli mikroiqlim burada istehsal olunan balın həm dad, həm keyfiyyət, həm də müalicəvi xüsusiyyətlərinə müsbət təsir göstərən əsas amillərdir.

Arıçılıq Kəlbəcər əhalisinin əsas məşğulluq sahələrindən biri olub və bu peşə nəsildən-nəslə ötürülərək bu günə qədər

"Balland-Kəlbəcər balı, arı və arıçılıq məhsulları mağazası"nın açılışında...

qorunub saxlanılıb. Bu sahədə uzun illər fəaliyyət göstərmiş Sabir Mustafayevin ailə təsərrüfatı bunun bariz nümunələrindəndir. Vətən müharibəsindən sonra o, ailəsi ilə birgə doğma torpağına qayıdaraq təsərrüfatını yenidən qurub. Onların istehsal etdiyi bal Kəlbəcərən ən ucqar və səfalı yaylaqlarında bitən çiçəklərdən toplanır.

2021-ci ildə Prezident İlham Əliyevin Kəlbəcəyə səfəri zamanı bu təsərrüfatı baş çəkməsi və Kəlbəcər balı ilə bağlı söylədiyi fikirlər arıçılıqla məşğul olan ailələr üçün mühüm stimül və ruh yüksəkliyi yaradıb.

Bu diqqətin davamı olaraq, Kəlbəcər şəhərinin mərkəzində "Balland-Kəlbəcər balı, arı

və arıçılıq məhsulları mağazası" fəaliyyətə başlayıb. Burada bal ilə yanaşı, propolis, arı südü, çiçək tozu, mum və digər təbii məhsullar təqdim olunur. Gələcəkdə bu məhsulların "Made in Azerbaijan" brendi ilə beynəlxalq bazarlara çıxarılması və onlayn satış platformasının yaradılması planlaşdırılır. Mağaza yalnız satış məkanı deyil, həm də Kəlbəcər balının tanıtılması, arıçılıq məhsullarının brendləşdirilməsi və bu sahənin inkişafı üçün platforma funksiyasını daşıyır.

Artıq 40 ildən çoxdur arıçılıqla məşğul olan Mustafayevlər ailəsi bu sahəyə dərin bağlılıqla yanaşır. Onlar ənənəni qorumaqla yanaşı, müasir üsulların tətbiqi ilə təsərrüfatı inkişaf etdiriblər. Ailənin gənc üz-

vələrinin də bu işə maraq göstərməsi təsərrüfatın davamlılığı baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Hazırda təsərrüfatda 400-ə yaxın arı ailəsi var və bu təsərrüfat ölkənin nüfuzlu ailə təsərrüfatlarından biri kimi tanınır.

Bu layihə təkcə arıçılığın inkişafı baxımından deyil, eyni zamanda, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə sosial-iqtisadi dirçəlişin təmin olunması, ekoloji cəhətdən təmiz məhsulların istehsalı və regionun kənd təsərrüfatı potensialının gücləndirilməsi baxımından da mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Açılışdan sonra Prezident İlham Əliyev Sabir Mustafayevlə söhbət edib.

əvvəli 2-ci səhifədə

Prezident və birinci xanım Kəlbəcərdə...

3-cü yaşayış kompleksinin təməli qoyulub

Prezident İlham Əliyev avqustun 21-də Kəlbəcər şəhərində 3-cü yaşayış kompleksinin təməlini qoyub.

Yaşayış kompleksinin ümumi ərazisi 7,6 hektar olacaq. Burada 4 və 5 mərtəbəli 29 bina tikiləcək. Kompleksdə 476 mənzilin inşası planlaşdırılıb ki, onlardan da 8-i birotlaqlı, 176-sı ikiotaqlı, 169-u üçotaqlı,

123-ü isə dördotaqlı olacaq. Buraya köçürüləcək ailələrin rahatlığı və məişət məsələlərinin həlli üçün kompleksdə bütün zəruri infrastruktur qurulacaq. Belə ki, burada məişət və ticarət obyektləri, futbol meydançası, istirahət guşələri, söhbətgahlar, uşaq oyun meydançaları, velosiped yolları, yerüstü avtomobil dayanacağı yaradılacaq. Binalar daimi su, elektrik təchizatı və yüksək sürətli internetlə təmin ediləcək. Ərazidə geniş abadlıq və yaşıllıq işləri görülməkdə.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 21-də Kəlbəcər rayonunun Vəng kəndində “AzərEnerji” ASC-nin “Aşağı Vəng”, “Nadixanlı” və “Çaykənd” kiçik su elektrik stansiyalarının açılışında iştirak ediblər.

“AzərEnerji” ASC-nin sədri Baba Rzaev dövlətimizin başçısına və birinci xanıma stansiyalar barədə məlumat verib.

Qeyd edək ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının “yaşıl enerji” zonasına çevrilməsi ilə bağlı Prezident İlham

Əliyevin qarşıya qoyduğu tapşırıqlara uyğun olaraq Kəlbəcər rayonunda 8,6 meqavattlıq “Aşağı Vəng” və 8,8 meqavattlıq “Nadixanlı” kiçik su elektrik stansiyaları tikilib. Bu stansiyaları su ilə təmin etmək üçün Lev çayının Tərtər çayına qovuşmasından sonra baş suqəbulədiçi, eyni zamanda, Tutqu çayının Tərtər çayına qovuşan hissəsində ikinci suqəbulədiçi yaradılıb. Kaskad su elektrik stansiyaları silsiləsinə daxil olan bu stansiyalar üçün çətin relyefdə ümumilikdə 9300 metr uzunluğunda deriva-

3 kiçik su elektrik stansiyasının açılışında...

siya borusu çəkilib. Çay balıqlarının derivasiya borusuna daxil olmasının qarşısının alınması və onların çay ekosisteminə saxlanılması üçün xüsusi hidrotexniki qurğularla təchiz olunan suqəbulədiçilərdə bütün ekoloji normalara riayət edilib. Hər iki stansiyada quraşdırılmış hidroaqrəqatlar zərərli maddələrin suya qarışmasının qarşısını almaqla yanaşı, onun keyfiyyət göstəricilərində heç bir dəyişiklik etmədən suyu aşağı axarda yenidən çaya qaytarır.

Müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş stansiyalar ölkə enerjisisteminin mərkəzləşdirilmiş SCADA sistemində inteqrasiya olunub. Burada istehsal edilən ekoloji təmiz yaşıl enerji ilə təxminən 25 min nəfər elektrik enerjisi ilə təmin olunacaq.

“Aşağı Vəng” və “Nadixanlı” stansiyalarında il ərzində 48 milyon kilovat-saat elektrik enerjisinin istehsal edilməsi nəzərdə tutulur. Qənaət edilən təbii qazın həcmi 12,5 milyon kubmetr təşkil edəcək ki, bununla da il ərzində 23 min ton karbon qazının atmosfərə atılmasının qarşısı alınacaq.

Kəlbəcər rayonunun 8 nəfər sakini stansiyalarda işlə təmin olunub.

“Çaykənd” Kiçik Su Elektrik Stansiyasının isə gücü 5 MVT-dır. Bu, “AzərEnerji” tərəfindən Kəlbəcərdə istismara verilən sayca onbirinci “yaşıl enerji” obyektidir. Stansiya ölkənin ən böyük bolsulu çaylarından birinin - Tərtər çayının üzərində yeni yaradılmış baş suqəbulədiçidən 8 min 500 metrlik derivasiya borusu ilə gölən su ilə təchiz olunur. Təxminən 7 min nəfəri ekoloji təmiz yaşıl enerji ilə təmin edəcək stansiyada “ətraf mühitə dost texnologiyalar” tətbiq ediləcək. Rəqəmsal qaydada açılıb-qoşulma, intellektual idarəetmə, operativ monitoring və təhlil aparılması ilə yanaşı, stansiyaya Bakıdan nəzarət etmək də mümkün olacaq. Stansiyanın enerjisistemə inteqrasiya üçün 5 kilometr uzunluğunda 10 kV-luq elektrik xətti çəkilib. Stansiya ölkə enerjisisteminin mərkəzləşdirilmiş SCADA sistemində inteqrasiya edilib. Stansiyada il ərzində 15 milyon kilovat-saat elektrik enerjisinin istehsalı, bununla da 3.2 milyon

kubmetr təbii qaza qənaət edilməsi və 6 min ton karbon qazının atmosfərə atılmasının qarşısının alınması nəzərdə tutulur. Burada 4 nəfər Kəlbəcər sakini işlə təmin olunub.

Prezident İlham Əliyev “Aşağı Vəng”, “Nadixanlı” və “Çaykənd” kiçik su elektrik stansiyalarının açılışını etdi.

Xatırladaq ki, dövlətimizin başçısının göstərişi ilə həyata keçirilən işlər nəticəsində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə əlavə 3 su elektrik stansiyasının istismara verilməsi ilə bu cür stansiyaların sayı ümumilikdə 38-ə, ümumi gücü isə 307 MVT-a çatdırılıb. Sistemli şəkildə tikilib istismar olunan bu stansiyalar artıq iqtisadiyyata, “yaşıl enerji”nin genişlənməsinə, ətraf mühitin qorunmasına öz töhfəsini verir. Bu günə qədər su elektrik stansiyalarında 1,5 milyard kVts “yaşıl enerji” istehsal olunub, 335 milyon kubmetr qaza qənaət edilib, 620 min ton karbon qazının atmosfərə atılmasının qarşısı alınıb. Su elektrik stansiyaları əzslu dövrdə 80 MVT, bolsulu dövrdə isə 200 MVT-dan artıq gücdə 24 saat fasiləsiz yaşıl enerji istehsal edir.

Hər kəs bizimlə hesablaşmalıdır!

İlham Əliyev: Mühəribəni qazanan ölkənin Ali Baş Komandanı kimi və bu gün məğlub edilmiş Ermənistanla sülh prosesinin iştirakçısı kimi deyirəm.

Biz istəmirik ki, müharibə olsun. Biz sülh istəyirik!

Əgər kiminsə xəstə ağlına Azərbaycana qarşı hər hansı bir təxribat törətmək gəlsə, mənə, yəni də peşman olacaq.

Biz isə bundan sonra müzəffər xalq və müzəffər, qalib dövlət kimi yaşayacağıq

Kəlbəcərə xoş gəlmisiniz!

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kəlbəcər şəhərində 1-ci yaşayış kompleksinin ərazisində fərdi və çoxmərtəbəli evlərdə yaradılan şəraitlə tanış olub, buraya köçən sakinlərlə görüşüblər.

Dövlətimizin başçısı görüşdə çıxış edib. “Əziz kəlbəcərlilər, Kəlbəcəərə xoş gəlmisiniz!” - deyən Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, bu gün kəlbəcərlilərin həyatında tarixi bir gündür. Sakinləri bu münasibətlə təbrik edən dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan xalqı öz doğma torpağına bağlıdır və bütün çətinliklərə inamla yanaşı, işğal dövründə bütün bəxşlərə özünü qoruyub saxlamaq üçün çox böyük problemlər yaradırdı. Çünki Ermənistanla o vaxt ki, Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti arasında coğrafi bağlantı yaradılırdı: “Hələ 1992-ci ilin may ayında Şuşa və Laçının işğal altına düşməsi o vaxt hakimiyyətə can atan AXC-Müsavat cütliyi üçün xəyanət nəticəsində mümkün olmuşdur. Alınmaz qalamız Şuşa demək olar ki, ermənilərə təhvil verilməmişdir. Mənfur cütlik bundan istifadə etmədi ki, Kəlbəcərin 1993-cü il aprelin əvvəlində işğal altına düşməsi məhz o vaxt ki, xəyanətəkar rəhbərliyin bəd əməllərinin nəticəsi olmuşdur. Onandan sonrakı dövrü hamımız yaxşı xatırlayırıq. Uzun sürən danışıqlar heç bir nəticə verməmişdi, verə də bilməzdi. Çünki birincisi, Ermənistan bir qarış torpaq qaytarmadı fikrində deyildi və danışıqlarda, sadəcə olaraq, görüntü yaratmaq naminə iştirak edirdi. Bu məsələ ilə məşğul olmalı olan üç ölkə - Fransa, Rusiya və Amerika məsələni həll etmək əvəzinə, münaqişəni dondurmaq istiqamətində işlər aparırdı və faktiki olaraq erməni işğalına hüquqi də qeydirmək üçün dərindən-qabıqdan çıxırdı. Məhz buna görə münaqişə sülh yolu ilə həll olunmadı.

builki dərslər ilini kəlbəcərlilə uşaqlar modul tipli məktəbdə oxuyacaqlar” deyən Prezident xatırladı ki, Kəlbəcərin işğalı bizim üçün bütün başqa yaşayış məntəqələrimizin işğalı kimi böyük faciə idi. Ancaq Kəlbəcərin işğalı strateji nöqtəyi-nəzərdən Azərbaycan üçün çox böyük problemlər yaradırdı. Çünki Ermənistanla o vaxt ki, Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti arasında coğrafi bağlantı yaradılırdı: “Hələ 1992-ci ilin may ayında Şuşa və Laçının işğal altına düşməsi o vaxt hakimiyyətə can atan AXC-Müsavat cütliyi üçün xəyanət nəticəsində mümkün olmuşdur. Alınmaz qalamız Şuşa demək olar ki, ermənilərə təhvil verilməmişdir. Mənfur cütlik bundan istifadə etmədi ki, Kəlbəcərin 1993-cü il aprelin əvvəlində işğal altına düşməsi məhz o vaxt ki, xəyanətəkar rəhbərliyin bəd əməllərinin nəticəsi olmuşdur. Onandan sonrakı dövrü hamımız yaxşı xatırlayırıq. Uzun sürən danışıqlar heç bir nəticə verməmişdi, verə də bilməzdi. Çünki birincisi, Ermənistan bir qarış torpaq qaytarmadı fikrində deyildi və danışıqlarda, sadəcə olaraq, görüntü yaratmaq naminə iştirak edirdi. Bu məsələ ilə məşğul olmalı olan üç ölkə - Fransa, Rusiya və Amerika məsələni həll etmək əvəzinə, münaqişəni dondurmaq istiqamətində işlər aparırdı və faktiki olaraq erməni işğalına hüquqi də qeydirmək üçün dərindən-qabıqdan çıxırdı. Məhz buna görə münaqişə sülh yolu ilə həll olunmadı.

Silahlar onlara pulsuz verildirdi...

Əgər Ermənistanla qarşı o vaxt ciddi sanksiyalar tətbiq edilseydi, əgər işğalçı dövlət böyük dövlətlər tərəfindən cəzalandırılsaydı, əlbəttə ki, Ermənistan bizim torpaqlarımızı sülh yolu ilə qaytarar bilirdi və əminəm ki, qaytaracaqdı. Sadəcə olaraq, onlara qarşı zərər qədər təzyiq göstərilmədi, əksinə, onlar üçün bütün imkanlar açılmışdı. Bəzi ölkələr onlara milyardlarla dollar dəyərində pulsuz silahlar verirdi. İkinci Qarabağ müharibəsi və antiterror əməliyyatı nəticəsində məhv etdiyimiz və hərbi qənimət kimi götürdüyümüz Ermənistan ordusuna xaricdən verilən silahların qiyməti təqribən 5-6 milyard dollar dəyərindədir. Təbii ki, Ermənistanın bu qədər silah almaq üçün pulu yox idi. Bütün bu silahlar onlara pulsuz verildirdi, bir məqsədlə ki, işğal davam etsin, bir məqsədlə ki, azərbaycanlılar heç vaxt öz dədə-baba torpaqlarına qayıtmamasınlar, bir məqsədlə ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında bu münaqişə sülh yolu ilə həll olunmasın. Mən bunu dəfələrlə demişəm və bu, tam həqiqətdir. Mən 2003-cü ildən 2020-ci ilə qədər bu danışıqlarda iştirak etməyə məcbur idim. Demişdim ki, bu məsələni həll etmək mandatı olan ölkələr faktiki olaraq işğal əbədi etmək istəyirlər. Biri silahlar, bir siyasi dəstək, biri isə digər imtiyazlar verirdi. Məhz buna görə məsələ öz həllini tapmırdı. Kiməsə elə gələ bilirdi ki, Azərbaycan xalqı bununla barışacaq, halbuki mən dəfələrlə demişdim ki, biz bu məsələ ilə heç vaxt barışmayacağıq. Hələ

2003-cü ildə prezident vəzifəsinə seçiləndə bunu demişdim, ondan sonrakı dövrlərdə dəfələrlə demişdim və növbəti demişdim, hər gün, hər saat biz bu müqəddəs Zəfər günümüzdü yaxınlaşdırırdıq. Güclü iqtisadiyyat qurduq, beynəlxalq müstəvidə Ermənistanı işğalçı dövlət kimi ifşa etdik. Bir çox aparıcı beynəlxalq təşkilatlar bizim söylərimiz nəticəsində mövqeyimizi qəbul etməyə məcbur olmuşdur. Güclü ordu yaratdıq, ən müasir silahlar aldıq və gənc nəsil yetişdirdik. O gənc nəsil ki, Vətən müharibəsində sinəsini qabağa verib torpaqlarımızı düşməndən azad etdi. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Biz bu Zəfərə görə onlara, onlar kimi 10 minlərlə Azərbaycan əsgər və zabitanı borcunluq.”

Vətən müharibəsi başa çatanda Kəlbəcər, Laçın, Ağdamın böyük hissəsinin hələ işğal altında olduğunu xatırladan dövlətimizin başçısı bildirib ki, biz kapitulyasiya aktı nəticəsində Ermənistanı məcbur etdik ki, bu bölgələri bizə qaytarsın və bunu etməyə məcbur olmuşdur: “Yəni, Kəlbəcər bir güllə atılmadan azad edildi. Siz kəlbəcərlilər bu bölgənin relyefini, iqlimini çox yaxşı bilirsiniz. Mən də çox yaxşı bilirəm, çünki dəfələrlə burada olmuşam və əvvəlki dövrlərdə buraya Ömrə aşırımından keçmişəm.

Kəlbəcəri 2020-ci ilin sonunda, - artıq qış başlamışdır, - hərbi yolla azad etmək böyük itkilərlə nəticələnirdi. Təbii ki, biz azad edərdik. Çünki Ermənistan ordusu biz o vaxt demək olar ki, məhv olmuşdu.

Ancaq onların güclü istehkamları var idi. O vaxt Ağdərə rayonu bizim nəzarətimizdə deyildi. Tək yeganə istiqamət Murov istiqamətindən idi və yenə də deyirəm, biz böyük itkilər verə bilərdik. Ona görə tarixi bir daha göstərdi ki, 2020-ci il noyabrın 10-da müharibənin dayandırılması ən düzgün addım idi. Ancaq bununla bərabər, o vaxt hələ də torpaqlarımızın bir hissəsi nəzarətimizdə deyildi. O vaxtdan 2023-cü il sentyabrın 19-na qədər bizim qarşımızda duran əsas hədəf ölkəmizin suverenliyini tam bərpa etmək idi. O tarixi sız yaxşı xatırlayırsınız, həm dımaqarası Laçın dəhlizini yox etmək və bunu Laçın-Xankəndi yoluna çevirmək, həm Ermənistan-Azərbaycan sərhədində Laçın istiqamətində nəzarət-buraxılış məntəqəsinin yaradılması, eyni zamanda, 2020-ci ilin noyabrından 2023-cü ilin sentyabrına qədər önəmli strateji nöqtələrin götürülməsi, “Fərrux”, “Qırxqız”, “Sarıbaba” əməliyyatları - bütün bunlar şanlı tariximizdir və bütün bunlar məqsədyönlü siyasətimizin bir hissəsi idi. Təbii ki, o vaxt biz bir çox şeyləri dilə gətirmirdik, buna ehtiyac da yox idi. Ancaq hədəfə doğru gedirdik ki, bizim torpağımızda bir dənə də olsun separatçı qalmaqalmadı. Separatizmin başı əzilməlidir, kökü kəsilməlidir və bunu da etdik. Cəmi bir neçə saat davam edən antiterror əməliyyatı nəticəsində separatçı xunta kapitulyasiya aktına imza atdı. Öz saxta dımaqarası respublikasının guya süquta uğramasını əks etdirən sənəd imzalandı”.

davamı 4-cü səhifədə

əvvəli 3-cü səhifədə

Hər kəs bizimlə hesablaşmalıdır!

Növbəti tarixi uğurumuz

Prezident İlham Əliyev deyib ki, bizim üçün 2023-cü ilin 19-20 sentyabrı 8 noyabr qədər şərəfli və tarixi günlərdir - o vaxtdan bu yana Azərbaycan xalqı sülh şəraitində yaşayır və əmindir ki, bundan sonra da sülh şəraitində yaşayacaq. Bilirsiniz ki, Ermənistan-Azərbaycan normallaşması prosesi demək olar ki, başa çatıb və imzalanmış sənədlər bizim maraqlarımızı tam təmin edir. Biz istədiyimizə nail olmuşuq, mənfur Minsk qrupu artıq son günlərini yaşayır. Faktiki olaraq o, heç bir fəaliyyət göstərmirdi və göstərə də bilməzdi. Ancaq hüquqi cəhətdən mövcud idi, indi onun da sonu yaxınlaşır.

Ermənistanla sülh müqaviləsindən söz açan dövlətimizin başçısı bildirib ki, sülh

müqaviləsinin müəllifi də bizik, o bəndlərin tərtibatında da bizim mövqeyimiz hər zaman əsas götürülmüşdür. Bu sənədin paraflanması faktiki olaraq Ermənistan-Azərbaycan qarşındırması son qoyur: "Bununla bərabər, bizim tarixi diyarımız olan Naxçıvanla quru bağlantısı da təmin edildi. 2020-ci ilin noyabrından son günlərə qədər biz təkidlə bu məsələni daim gündəlikdə saxlayırdıq və müxtəlif yollarla bu məqsədə çatmaq üçün da nail olduq. Artıq Ermənistan bu öhdəliyi də üzərinə götürmüşdür və ümid edirəm ki, yaxın bir neçə il ərzində biz qatarlarla və avtomobillərlə Azərbaycanın əsas hissəsindən Naxçıvana gedə biləcəyik. Eyni zamanda, bu, təkcə Azərbaycanın iki hissəsini bir-biri ilə birləşdirməyəcək. Bu, eyni zamanda, beynəlxalq nəq-

liyyat dəhlizinə çevriləcək. İndi Azərbaycan ərazisindən bir neçə nəqliyyat dəhlizi keçir və bu, əlbəttə ki, ölkəmizin önəmini artırır. Bir dəhliz də məhz bu istiqamət üzrə gedəcək. Artıq Zəngilana qədər dəmir yolunun inşası uğurla davam edir, yəqin ki, gələn il başa çatacaq. Biz indiki Naxçıvan Muxtar Respublikasında dəmir yolunu tam müasirləşdirəcəyik. Ermənistan ərazisində də dəmir yolunun tikintisi nəzərdə tutulur. Yəni, Ermənistan bu öhdəliyi də üzərinə götürüb və bu, bizim növbəti tarixi uğurumuzdur".

Azərbaycan xalqı ən yüksək beynəlxalq müstəvidə öz böyüklüyünü bir daha göstərdiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, həm Vətən müharibəsi, həm antiterror əməliyyatı nəticəsində yaratdığımız yeni reallıqlar dünya tərəfindən qəbul edildi: "Ermənistanla himayədarlıq edən ölkələr bizə qarşı daim hərəketdə idi və Vaşinqton şəhərində, dünyanın bir nömrəli ofisində imzalanmış sənədlər bütün bu söylərə də son qoydu.

Yəni, dünya birliyi, beynəlxalq aləm bizim Qələbəmizi və yeni reallıqları tam qəbul etmişdir və bu da özlüyündə tarixi hadisədir. Çünki siri deyil ki, həm işğal dövründə, həm də müharibə dövründə Ermənistanı dəstəkləyən böyük dövlətlər bizə hər zaman böyük problemlər yaradırdı və yarada bilirdi. Bizim gücümüz, xalqımızın iqtidarla bir yerdə olması, hərbi Zəfərimiz, cəmiyyətdəki ovaq, vətənpərvərlik ruhu - bütün bu amillər bütün dünyaya göstərdi ki, hər kəs bizimlə hesablaşmalıdır və bizimlə hesablaşmayan nəticədə peşman olur. Bunu Ermənistan-Azərbaycan müharibəsi, Vətən müharibəsi, müharibədən sonrakı dövr göstərmişdir və bunu bugünkü reallıqlar da göstərir".

Son 80 il ərzində dünyada Azərbaycan qədər tam və mütləq qələbə qazanan ikinci ölkə olmadığını deyən Prezident İlham Əliyev bu gün dünyada gedən proseslərdən söz açıb və qeyd edib ki, Azər-

baycan xalqı yeganə xalqdır ki, tam Qələbə qazandıq, mütləq Qələbə qazandıq: "Düşməni kapitulyasiya aktını imzalamağa məcbur etdik və eyni zamanda, sülhün təminatçısı da Azərbaycanıdır.

Biz düşməndən qisasımızı döyüş meydanında aldığımız. Biz bir daha xalqımızın böyüklüyünü göstərdik. Onların bizə etdiklərini biz onlara etmədik. Halbuki onların etdikləri hər vaxt yaddaşımızdan

Bizim təhlükəsizliyimizin qarantı biz özümüzük...

silinməyəcək. O cümlədən kəlbəcərilərə qarşı edilən hərbi cinayətlər, soyqırımı, Xocalı soyqırımı, digər bölgələrdən olan vətəndaşlarımıza qarşı düşmənçilik, ədavət və vəhşilik heç vaxt yaddaşımızdan silinməyəcək və silinməməlidir. Bunu mən həm müharibəni qazanan ölkənin Ali Baş Komandanı kimi və bu gün Ermənistanla, məğlub edilmiş Ermənistanla sülh prosesinin iştirakçısı kimi deyirəm. Biz istəmirik ki, müharibə olsun. Biz sülh istəyirik. Ancaq heç vaxt o qanlı tarix yaddaşımızdan silinməməlidir, heç vaxt şirin sözlərə aldanmamalıyıq, ayıq olmalıyıq". Dövlətimizin başçısı bəyan edib ki, Silahlı Qüvvələrimiz hər an, hər gün dövlətimizin maraqlarının, təhlükəsizliyin keşiyindədir. Biz mümkün olan təhlükə mənbələrini izləyirik, görürük və görəcəyik. Biz hərbi gücümüzü artırırıq. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra

həm Xəzər dənizindəki, həm də bütün digər silahlı qüvvələrimizin inkişafı ilə əlaqədar böyük sayda, - xüsusi təyinatlı qüvvələrimizin say tərkibini artırmış, yeni komando qüvvələri yaradılıb: "Pilotsuz uçuş aparatlarının ən müasirləri, yeni artilleriya sistemləri ölkəmizə gətirilib. İndi yeni döyüş təyyarələri üzrə kontraktlar bağlanıb və mövcud olan təyyarələr tam müasirləşdirilib. Biz hər an müharibəyə hazır olmalıyıq. Çünki dünyada proseslər elə istiqamətdə gedir ki, bilmək olmaz, sabah nə olacaq. Bizim təhlükəsizliyimizin qarantı biz özümüzük - dövlət, xalq və Silahlı Qüvvələrimiz. Ona görə, əgər kimsə xəstə ağıla Azərbaycana qarşı hər hansı bir təxribat törətmək gəlsə, mənə, yəni də peşman olacaq. Biz isə bundan sonra müzəffər xalq və müzəffər, qalib dövlət kimi yaşayacağıq".

Sakinlərin çıxışlarından sonra açarların təqdim edilməsi mərasimi oldu və birgə foto çəkdirildi.

Qarabağ Azərbaycandır!

Ağdərənin Kolatağ kəndində...

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 21-də Ağdərə rayonunun Kolatağ kəndində fərdi evlərin və infrastrukturun bərpası sahəsində görülən işlərlə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, kənddə 140 fərdi ev olub, onlardan da 30-u yarasız, 110-u isə qismən yaraslı olub. 26 fərdi ev artıq əsaslı

bərpa edilib. Bu il oktyabrın sonunadək daha 26 fərdi evin bərpası nəzərdə tutulub, 2026-cı ildə isə 58 fərdi ev təmir və bərpa olunacaq. Bu il avqustun 15-də 26 ailə, ümumilikdə 89 nəfər doğma Kolatağ kəndinə qayıdıb.

Hazırda kəndin müasir sosial infrastrukturunun qurulması istiqamətində işlər davam edir. Belə ki, bir transformator və 1 kilometr

uzunluğunda mövcud elektrik xətti təmir olunub, artezian quyu bərpa edilib, 26 ev su ilə təmin olunub. Sentyabrda kəndin içməli su ilə təminatı tam başa çatdırılacaq. İndiyədək 10 min 600 pəqonametr yeni qaz xətti çəkilib və əlavə olaraq 2800 pəqonametr hissənin çəkilişi nəzərdə tutulub. Kənddə sakinlərin istirahəti və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün müasir istirahət parkı salınıb. Burada bayraq meydanı, idman və uşaq oyun meydan-

çıları, rekreasiya zonası və yaşıllıq zolağı yaradılıb.

Kolatağ kəndi Ağdərə rayonunun eyniadlı inzibati ərazi dairəsinə daxildir və Qarabağ silsiləsinin yamacında yerləşir. Kənd Qarabağ müharibəsinin başladığı ilk günlərdən Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdi. 2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycan Ordusu tərəfindən həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri nəticəsində kənd işğaldan azad olunub.

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdərə rayonunun Vəngli kəndində fərdi evlərin və infrastrukturun bərpası sahəsində görülən işlərlə tanış olub, kənd sakinini Vəkil Mamedovun evinə baş çəkiblər.

Sonra dövlətimizin başçısı və birinci xanım Vəngli və Kolatağ kəndlərinin sakinləri ilə görüşüb söhbət ediblər.

Prezident İlham Əliyev: Salam, xoş gəlmisiniz.

Sakinlər: Cənab Prezident, xoş gəlmisiniz.

Prezident İlham Əliyev: Mən bilərəm ki, Kolatağ və Vəngli kəndlərinə keçmiş köçkünlər artıq 5-6 gün bundan əvvəl gəliblər. Xoş gəlmisiniz.

Sakinlər: Çox sağ olun. Siz də xoş gəlmisiniz.

Prezident İlham Əliyev: Burada sizin üçün çox gözəl şərait yaradılıb. Mənzillər hamısı təmirli, şərait, həyatı yarı sahələr, su, bütün infrastruktur, hər şey var. Ən önəmli də gözəl təbiət və Vətən torpağı. Bu münasibətlə sizi təbrik edirəm.

Sakinlər: Bəli, cənab Prezident, var olun.

Prezident İlham Əliyev: Bu gün Mehriban xanımın Kolatağ kəndində də olduq, indi burada - Vəngli kəndindəyik. Biz burada əvvəllər də olmuşuq. Keçən dəfə gələndə bu kənd bərbad vəziyyətdə

idi. İndi buranı belə gözəl bərpa etdik, təmir etdik. Burada rahat yaşamaq üçün bütün şərait var.

Sakinlər: Allah Sizi qorusun, Azərbaycanın uzunömürlü Prezidenti, Sizi öpürük. Sizə cənsağlığı, uzun ömür arzulayırıq. Allah Sizi qorusun! Başına dönüm. Gələn ayaqlarınıza qurban. Sizə gələn azar biza gəlsin. Bu günə görə Allahımızdan çox razıyıq. Şükür bu günü bizə yaşatdınız, arzumıza çatdıq. Allah daim köməyiniz olsun!

Kişi sakin: Ulu Öndərimizin dediyi kimi, ata-baba torpaqlarımıza qayıtdıq.

Prezident İlham Əliyev: Allah Sizi qorusun, cənab Prezident.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun. Burada, doğma torpaqda rahat, salamat yaşayın.

Sakinlər: Allah Sizə uzun ömür versin, bu xalqın, bu camaatın üstündən əskik eləməsin. Şükür bu günümüzdə, dünya durduqca durarsınız.

Prezident İlham Əliyev: Siz də sağ olun. Xoş gəlmisiniz.

Kişi sakin: Allah Sizi qorusun!

Prezident İlham Əliyev: Burada elə gözəl hava var ki, heç Bakıda belə hava yoxdur.

Sakinlər: Allah Sizi Azərbaycanın üstündən əskik eləməsin. Allah Sizə uzun ömür, cənsağlığı versin. Dünya durduqca balalarınızla bir-

Vəngli və Kolatağ sakinləri ilə görüş...

likdə var olarsınız.

Prezident İlham Əliyev: Köçkünlük dövrü bitdi, getdi.

Sakinlər: Çox sağ olun, Allah Sizə uzun ömür versin. Allah köməyiniz olsun, Siz bizim alınımızdan ləkəni götürdünüz, şükür bu günümüzdə.

Prezident İlham Əliyev: Uzun illər köçkünlük həyatı yaşamaq böyük əzabdır.

Kişi sakin: Çox zülmür, zülm çəkmişik.

Prezident İlham Əliyev: Həm fiziki, həm mənəvi əzab. Torpaqları da biz döyüşərək aldığımız. Heç kim onları bizə qaytarmadı.

Sakinlər: Allah o yumruğunu çox möhkəm eləsin. Allah Sizi Azərbaycanın üstündən əskik etmə-

sin, amin. Uzun ömür, cənsağlığı arzulayırıq.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Gəlin, birlikdə şəkil çəkdik.

Sakinlər: Şükür bu günümüzdə. Arzumuz idi, arzumıza çatdıq. İmişlə, Kürdəmirdə yaşadığımız.

Prezident İlham Əliyev: Orada da qaçqın düşürgəsində?

Sakinlər: Şəhərcikdə. Bizi doqlandırırıq. Başqa ölkələrdə köçkünlərə baxırıq, Sizə minnətdarıq. Siz bizə yaxşı baxmısınız, Sizdən hərtərəfli razıyıq. Uzunömürlü Prezidentimiz ol! Allahdan arzu edirəm "Dəmir yumruğ"unuz var olsun. Qarabağ Azərbaycandır! Yaşasın Prezidentimiz! Yaşasın Azərbaycan! Millətimiz sağ olsun! Yaşasın bizim Prezidentimiz!

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Görünür, bu cavan qızlar işğal dövründə dünyaya gəliblər.

Sakinlər: Bəli, bəli.

Gənc qız: Bəli, cavan olsaq da, həmişə ürəyimiz Vətənə döyünüb.

Qadın sakin: 1992-ci ildə buradan piyada getmişəm, nə zülmə, nə zillətə. İndi Allaha şükür, arzumıza çatdıq. Allah, Prezidentimiz İlham Əliyevi var elə, bizi bu günə çatdırdı. Tanrı, Mehriban xanımı var elə, dövlətimizi uca elə. Öpürəm Sizi. Allah ömrümdən kəsib Sizin ömrünüzdə calasın.

Prezident İlham Əliyev: Birlikdə deyəkmi Qarabağ Azərbaycanıdır!?

Sakinlər: Qarabağ Azərbaycanıdır! Yaşasın bizim Lider! Allah köməyiniz olsun!

Prezident İlham Əliyev: Salam qalın.

Sakinlər: Yaxşı yol.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və oğulları Heydər Əliyev 2023-cü il noyabrın 7-də Vəngli kəndində olublar.

Xaçın çayının sahilində yerləşən kənd Ağdərə rayonunun eyniadlı inzibati ərazi dairəsinə daxildir. Kənd 1992-ci ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdi. 2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycan Ordusu tərəfindən həyata keçirilmiş antiterror tədbirləri

nəticəsində kənd işğaldan azad olunub.

Kənddəki 391 fərdi evdən 52-si yarasız, 339-u isə qismən yaraslı olub. 60 fərdi ev artıq əsaslı bərpa edilib, sentyabrın 1-dək daha 60 fərdi evin bərpası nəzərdə tutulub, 2026-cı ildə isə 219 fərdi ev təmir və bərpa olunacaq.

Bu il avqustun 15-də 22 ailə, ümumilikdə 83 nəfər doğma Vəngli kəndinə qayıdıb. Avqust ayının sonunadək isə daha 38 ailə (143 nəfər) bu kəndə köçürüləcək.

Hazırda Vəngli kəndində müasir sosial infrastrukturun qurulması istiqamətində işlər davam etdirilir. Belə ki, 4 transformator və 3 kilometr uzunluğunda mövcud elektrik xətti təmir edilib, əlavə olaraq 1,5 kilometr uzunluğunda xəttin çəkilməsi işləri görülür. Kənddə 60 ev su ilə təmin olunub, sentyabr ayının sonlarına qədər kəndin içməli su ilə təminatı tam başa çatdırılacaq. Mövcud qaz xətti bərpa olunub, 3 min 500 pəqonametr xəttin isə bərpası nəzərdə tutulub. Bundan başqa, kənddə yeni qaz xətti çəkilib və əlavə olaraq yeni hissənin çəkilişi planlaşdırılır.

Kənddə istirahət parkı salınıb. Sakinlərin istirahəti və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün parkda hər cür şərait yaradılıb. Ərazidə bayır meydanı, idman və uşaq oyun meydançıları, rekreasiya zonası və yaşıllıq zolağı salınıb.

Ölkəmizdə kriptovalyutaların tətbiqi mümkünləşir

Azərbaycanda kriptovalyutalara monetar baxış əvvəllər konservativ olsa da, son illərdə bu yanaşma dəyişib və blokçeyn texnologiyaları ilə bağlı xarici təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqi istiqamətində liberal ad-

dımlar atılmaqdadır. Qlobal sənaye quruculuğunun bir segmentinə çevrilən blokçeyn infrastrukturuna keçid müasir innovasiyalardan irəli gəldiyindən ölkəmizdə bu sahəyə yanaşmada müsbət meyillər müşayiət olu-

nur. Kriptovalyuta bazarı həm də rəqəmsal sənayedə və maliyyə sektorunda aparıcı rolunu artırır. “Bitcoin”in “Mastercard”, “Viza”, “SWIFT” ödəniş mübadilə sistemi-nə integrasiyası istiqamətində artan

təşəbbüslər, investisiya şirkətləri ilə birgə layihələr blokçeynlərin aktiv alət kimi rolunu artırır.

Bir sözlə, artıq “Bitcoin” həm yığılm, həm də tədavül vasitəsinə çevrilməklə qlobal maliyyə sistemi-

ni dəyişdirməkdədir. Bütün bunları nəzərə alaraq Azərbaycanın investitorları üçün də kriptobazara maraq artır, bəzi səhmdarlar qlobal maliyyə alətlərinə sərmayə etməyə meyl edir.

“Rəqəmsal hökumət”ə keçid virtual valyutalara transformasiyanı tezləşdirir

Mövcud situasiyalar ona işarə edir ki, nə qədər konservativ baxış olsa belə, artıq global genişlənmə digər ölkələri, o cümlədən blokçeynə ehtiyatla yanaşan Azərbaycanın da bu sistemə integrasiyasını labüdləşdirir. Risk və təhdidlərə rəğmən, ölkəmizdə son illərdə kiberhücumlara qarşı dayanıqlı platformaların qurulması, xüsusilə də Kibertəhlükə-

kəsizlik Mərkəzinin yaradılaraq fəaliyyətə başlaması, davamlı olaraq müxtəlif sahələrin təmsilçiləri üçün kibertəhlükəsizlik təlimlərinin keçirilməsi blokçeyn texnologiyaları üzrə gözlənilən təhdidlərin qarşısını almağa imkan verir.

Ölkəmizdə “Rəqəmsal hökumət”ə keçidin təmin edilməsi və “Hökumət buludu”nun yaradılması

istiqamətində işlər dayanmadan davam etdirilir. Ölkəmizdə texnoloji inkişaf, rəqəmsallaşma, süni intellektin tətbiqi artır, dövlət qurumları, özəl sektor və cəmiyyətin bütün digər segmentlərində rəqəmsallaşma dayanmadan irəliləyir. Vətəndaşlar hətta öz kriptohesablarını yaratmaqdadır. Bir sözlə, biznesin qlobal səhm və investisiya icmaları ilə ünsiyyəti genişlənir, yeni maliyyə vektorlarına tələb ildən-ilə daha da çoxalır. Bütün bu amilləri nəzərə alaraq, kriptovalyuta və blokçeynlərin ölkəmizin bazarına “müdaxiləsi”ni qayılmaz hesab etmək mümkündür.

“CryptoA2Z” təlimləri və “Binance” ekosisteminin tanıtılması

Azərbaycanda kriptosənaye mühiti demək olar ki, formalaşmaqdadır və blokçeyn texnologiyaları üzrə dünyanın aparıcı icmaları ilə müzakirə və məsləhətləşmələr, innovasiyayönümlü təbiiqlərin öyrənilməsi bu istiqamətdə ölkəmizin maraq və istəyinin göstəricisidir. Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzi (4ŞİM) və kriptovalyuta və blokçeyn sahəsində tanınmış tədris platforması olan “Bi-

nance Academy” ilə əməkdaşlıq, habelə ASAN İnnovativ İnkişaf Mərkəzinin nəzdində fəaliyyət göstərən Blokçeyn Tədris Mərkəzinin dəstəyi ilə intensiv “CryptoA2Z” təlimlərinin keçirilməsi kriptovalyuta və blokçeyn sahəsində bilik və təcrübələrin artırılmasına xidmət edir. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda “Binance” ekosisteminin tanıtılması və genişləndirilməsi sahəsində dövlətin iradəsini əks etdirir.

Mərkəzi Bankın blokçeynlər üzrə sınaq testi uğurlu olub

Bu reallıqları dərinlən qiymətləndirən Mərkəzi Bank (MB) bu sahədə tənzimlənmənin aparılması üçün müxtəlif ssenarilər işləyir və öz strategiyası çərçivəsində bu istiqamətdə tədbirlər görmək niyyətindədir. MB tərəfindən bir neçə aydır ki, sınaq testinin keçirilməsi kriptovalyutaya hazırlıq kimi dəyərləndirilə bilər. Mərkəzi Bank 2019-cu ildən blokçeyn əsaslı Rəqəmsal İdentifikasiya Sisteminin yaradılması layihəsinin icrasını həyata keçirdikdən sonra xüsusi tənzimləmə rejiminə start verib və sınaq müddətində 4 innovativ məhsulun qiymətləndirilməsi həyata keçirilib. İki istiqamət üzrə qiymətləndirmə nəticələri uğurlu hesab olunub, digərləri üzrə məqsəduyğun hesab edilməyib.

Dəstəklənən layihələr məhz kriptovalyuta əməliyyatları ilə bağlıdır. Belə ki, kriptovalyuta əməliyyatlarını daha təhlükəsiz və şəffaf şəkildə icra etmək üçün “m10” təbiiqinin “Binance” platformasına integrasiyasını nəzərdə tutulur. İstifadəçilər bu integrasiya vasitəsilə “Binance” cüzdanlarına mədaxil və məxaric edə bilərlər.

Digər layihə “kriptobroker platforması” virtual aktivlərinin asan və

təhlükəsiz şəkildə alışı, satışı və saxlanması imkanlarını yaradır. Xüsusi tənzimləmə rejimi çərçivəsində sınaqların keçirilməsində məqsəd, həmçinin bu istiqamətdə normativ-hüquqi bazanı formalaşdırmaq və təkmilləşdirməkdir.

Mərkəzi Bankın test layihələri daha yaxın gələcəkdə Azərbaycan kriptovalyutaların buraxılması və istifadəsinə imkan yarada bilər. Qlobal maliyyə əməliyyatları intensiv şəkildə virtuallaşdığı üçün Azərbaycanda da kriptovalyutalardan istifadə və sistem integrasiyası əsas çağırışlardan biridir.

Kriptovalyutaların vergiyə cəlb edilməsi

Onu da qeyd edək ki, kripto və blokçeynlər üzrə vergi məsələlərinin tənzimlənməsi də bu bazarın ən çətin prosedurlarından biridir. Beynəlxalq müstəvidə kriptovalyutaların vergiyə cəlb olunmasına dair müxtəlif modellər mövcuddur.

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyində qeyri-sahibkarlıqdan gəlirlər, o cümlədən kriptovalyuta üzrə əməliyyatlardan gəlirlərin vergiyə cəlb olunması ilə bağlı mexanizim mövcuddur. Bu, kriptovalyuta üzrə

görə, qeyri-sahibkarlıq fəaliyyəti üzrə illik gəlirdən 14 faiz dərəcə ilə vergi tutulur. Bununla yanaşı, qeyri-sahibkarlıqdan gəlir əldə edən fiziki şəxslər növbəti ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq “Gəlir vergisinin bəyannaməsi”ni vergi orqanına təqdim etməklə gəlir vergisini dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Kriptovalyutadan gəlirin əldə edildiyi vaxt təqdim olunduğu tarix hesab edilir. Bu zaman vergiyə cəlb olunan gəlir kimi kriptovalyutanın alındığı vaxtla təqdim edildiyi tarix arasındakı qiymət artımı əsas götürülür.

OECD-nin kriptoaktivlər üzrə hesabatlılıq çərçivəsinə qoşuluruq

Bütün bunlara rəğmən, kriptobazarda vergitutmaya nəzarət etmək vergi orqanlarının kriptovalyutanın geniş tətbiq olunduğu ölkələrlə qarşılıqlı təcrübə mübadilələrini də zəruri edir. Məhz bu məqsədlə Azərbaycan hökuməti kriptoaktivlərlə aparılan əməliyyatlar barədə məlumat mübadiləsinə qoşulmaq, vergidən yayınmaya qarşı mübarizəni gücləndirmək məqsədilə İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) kriptoaktivlər üzrə hesabatlılıq çərçivəsinə qoşulmaq üçün müvafiq prosedurlara başlayıb. Bu proses yekunlaşdıqdan sonra xarici ölkələrin vergi orqanları Azərbaycan vətəndaşlarının kriptovalyutadan əldə etdikləri gəlirlər barədə məlumatı avtomatik şəkildə Dövlət Vergi Xidmətinə təqdim edəcəklər. Bu isə həm şəffaflığın artırılmasına, həm də kriptovalyuta əməliyyatlarına nəzarətin gücləndirilməsinə imkan verəcək.

E. CƏFƏRLİ

Cənubi Qafqazdakı yeni reallıqlar...

Rusiya İrəvana təzyiqləri artırır?

Cənubi Qafqazda baş verən son proseslər bölgə dövlətlərinin regiona yeni baxış bucağı sorgılamasına yol açıb. Təsədüfi deyil ki,

Vaşinqton sammitindən sonra bu və ya digər şəkildə bir çox ölkələrin rəsmi şəxsləri İrəvanı “ziyarət” etməkdədirlər. İran preziden-

tinin səfərinin ardından Rusiya nümayəndə heyətinin Ermənistan paytaxtına gəlişi fikirlərimizi tədiqləyir.

Rusiya 9 aydan sonra AI prosesini “xatırladı”...

Vurğulandığı kimi, bölgədə baş verənlər və yaranan yeni reallıqlar Moskvanın diqqətini yenidən İrəvana təşladi. Onsuz da gərgin olan münasibətlərdə yeni simptomların ortaya çıxması Moskva-İrəvan müzakirələrində yeni bir orbit formalaşdırıb - üzde “işgüzar” və ya “iki-tərəfli əlaqələr” kontekstində izah edilən bu kimi səfərlərin arxa planında nələrin dayanması siri deyil. Kreml Cənubi Qafqazda zəifləyən nüfuzunu bərpa etmək üçün yenidən özünün “zəif bəndi” hesab etdiyi Ermənistanı üz tutur.

Vurğulandığı kimi, Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçukun İrəvana gəlişi heç də təsədüfi xarakter daşıya bilməz - nəzərə alınmalıdır ki, hələ ötən həftə Overçuk (Vaşinqton görüşünün dərhal ardından) Ermənistanın Avrasiya İqtisadi İttifaqında (Aİİ) fəaliyyətini müzakirə etmək üçün İrəvana səfər edəcəyini bəyan etmişdi. “Gələcək həftə İrəvana uçuşum. Səfərin özü əvvəlcədən planlaşdırılıb, bu, Ermənistan Respublikasının hüquqi bazasında yeni hüquqi aktın, meydana çıxması ilə əlaqədardır ki, bu, bizim fikrimizcə, Avrasiya İqtisadi İttifaqının qanunlarına ziddir”, - deyər Overçuk bildirmişdi.

Qeyd edək ki, Aleksey Overçuk konkret olaraq Ermənistanın Aİ-yə qoşulmaq prosesinin başlanması

haqqında qanun layihəsini nəzərdə tuturdu. Belə ki, 2025-ci ilin yanvar ayının 9-da Ermənistan hökuməti Aİ-yə üzlülük prosesinin başlanması barədə qanun layihəsini parlamentə təqdim etdi. Overçuk bu qanun layihəsini Aİİ-dən çıxış təşəbbüsü kimi qiymətləndirmişdi.

Üstəlik, Overçuk əlavə etmişdi ki, Ermənistan normativ-hüquqi bazasına Aİİ-yə üzv olmayan dövlətlərdən idxal olunan ərzaq məhsullarının sertifikatlaşdırılmasını sadələşdirən aktların daxil olması da Aİİ qaydalarına ziddir. Maraqlıdır ki, Ermənistan bu prosesi artıq 9 ay yaxındır ki, başladıb - Overçukun indi bu məsələyə reaksiya verməsi özü təəccüblüdür. Digər tərəfdən, necə oldu ki, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh sazişinin paraflanması reallaşan kimi Overçuk İrəvana Aİİ-ni xatırlatdı.

Müzakirələrin gedişi...

Vurğulayaq ki, Overçuk bir neçə gün öncə İrəvana səfər edib və iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Rusiya-Ermənistan hökumətlərarası komissiyasının həmsədri Mher Qriqoryanla görüşüb. İki ölkənin baş nazirlərinin müavinləri arasında təkbətək, daha sonra geniş tərkib-

Aleksey Overçukun İrəvana səfəri formal olaraq Aİİ çərçivəsində iqtisadi əməkdaşlıq məsələləri ilə izah olunsun da, əslində, Moskvanın narahatlığını üzə çıxardı. Ermənistanın Aİİ integrasiyanı sürətləndirmək istiqamətində atdığı addımlar, eləcə də hökumətin qanunvericilik bazasına Avropa ilə uyğunlaşdırılan yeni normativ aktların daxil edilməsi Kreml üçün ciddi siqnallar deməkdir.

də görüş baş tutub. Görüş zamanı hökumətlərarası komissiyanın 23-cü iclasında əldə olunmuş razılaşmaların icrasının gedişi, ümumilikdə ikitərəfli əməkdaşlığın gündəliyində duran məsələlər müzakirə edilib. Tədbirlə bağlı yayılan xəbərdə bildirilir ki, görüşün əvvəlində baş nazirinin müavini Mher Qriqoryan Rusiya baş nazirinin müavini Yuxarı Lars keçid məntəqəsi vasitəsilə Rusiyadan Ermənistanı taxıl idxalı məsələsində operativ reaksiya və dəstə-

yə görə təşəkkür edib. Rusiya-Ermənistan münasibətlərindən danışan Overçuk və Qriqoryan ticarət-iqtisadi, nəqliyyat, energetika və gömrük sahələrində birgə işin vacibliyini qeyd ediblər və Aİİ çərçivəsində əməkdaşlığı qeyd ediblər.

Daha sonra isə Ermənistanın baş nazir Nikol Paşinyan Aleksey Overçuku qəbul edib. Görüş zamanı Ermənistan və Rusiyanın ikitərəfli gündəliyinə dair məsələlər müzakirə olunub, Avrasiya İqtisadi İttifaqı çərçivəsində əməkdaşlığın aktual mövzularına toxunulub. Ticarət döviyyəsinin dinamik artımı, eləcə də birgə layihələrin həyata keçirilməsi müzakirə edilib.

Moskvanın Aİİ pərdəsi...

Vurğulandığı kimi, Overçukun bəyanatlarında Aİİ qanunvericiliyinə zidd addımlar vurğulansa da, bu, sadəcə, “pərdə”dir. Əsl məqsəd Ermənistanın yeni siyasi kursunu dayandırmaq, onu yenidən Moskvanın orbitində saxlamaqdır. Lakin Moskva anlamalıdır ki, artıq nə Ermənistan, nə də regionda baş verən proseslərə təsir göstərmək imkanına malikdir.

2020-ci il müharibəsindən sonra bölgədə tam yeni siyasi reallıq formalaşb. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü təmin edib, Ermənistan isə Rusiya asılılığından qurtulmağa çalışır. Bu mənzərə Moskvanın Cənubi Qafqazda ənənəvi təsir mexanizmlərini iflic

edib. Cənubi Qafqazın yeni siyasi nəzərdə dövlətlərin maraqları öz suverenliyi və milli təhlükəsizlik prinsipləri üzərində qurulur. Xarici diktə və köhnə hegemonluq siyasəti artıq keçmişdə qalıb. Moskva bu reallığı qəbul etməli, əks halda bölgədən tamamilə sıxışdırılmaq təhlükəsi ilə üzlə-qalacaq.

Beləliklə, görünən budur ki, Rusiya Ermənistan üzərindən özünün təsir imkanlarını yenidən genişləndirmək istəyir - xüsusilə, yaranan yeni iqtisadi-siyasi situasiya Moskvani tələsdirir. Bu baxımdandır ki, Kreml planlarını və ya məqsədlərini məhz Aİİ pərdəsi altında gizlətməyə çalışır...

S.İSMAYILZADƏ

Aleksitimiya və aleksitimistlər...

Kərimli bu psixoloji sarsıntıdan əziyyət çəkir

Azərbaycan xalqı son 5 ildə qazılan və yaşanılan zəfərlərə, qalibiyyətlərə, nailiyyətlərə və uğurlara birgə sevinib. 44 günlük müharibədən başlayaraq ta ki, Vaşinqtonda sülhün ilkin addımlarının eşidilməsinə qədər gedilən uzun və zəhmətli, eyni zamanda, qürur-

lu yolumuz hər birimiz üçün fəxarətə çevrilib. Görünən isə budur ki, bu qürura, bu sevincə şərək ola bilməyənlər də var.

Məsələn, özünü AXCP adlanan və partiyadan çox “dərnəyi” xatırladan qruplaşmanın sədri adlandırın Əli Kərimli özünə yeni bir “mövzu” tapıb -

deyir ki, müşahidə etmişəm xalqımız heç nəyə sevinə bilmir. Bu fikir normal insan düşüncəsi, daha doğrusu, normal azərbaycanlı düşüncəsi ola bilməz.

Özünü azərbaycanlı adlandıran bir kim-sə Qarabağ zəfərinə, bölgədə sülh yaranmasına, Naxçıvanla Bakını birləşdirən kommunikasiyaların açılmasına sevinməyə bilməz. Yalnız dərin mənəvi, psixoloji travma yaşamış adamlar belə düşünə bilirlər - Əli Kərimli kimi...

Duyğusal korluq...

Haşiyədən çıxmadan bir məsələyə diqqət çəkək - psixologiyada bir hal var ki, bunun da adı Aleksitimiya. Bəli, bu, sırf ayrıca bir tibbi xəstəlik sayılmır, daha çox psixoloji xüsusiyyət və ya bəzi hallarda emosional-psixi pozuntu ilə müşayiət olunan vəziyyət kimi qəbul olunur. Mənası isə yunan sözüdür, a (yoxluq), lexis (söz), thymos (emo-siya, hiss). Yəni “emosiyaları sözlə

ifadə edə bilməmək” deməkdir. Bu psixoloji xüsusiyyətin əlamətləri isə ondan ibarətdir ki, insan öz hisslərini düzgün başa düşə və ifadə edə bilmir, başqalarının emosiyalarını anlamaqda çətinlik çəkir, çox vaxt hadisələrə soyuq və mexaniki yanaşır.

Əli Kərimlinin düşüncəsinə, yanaşmasına, mövqeyinə və emosiyalarına ifadə etməsinə diqqət yetirdikdə bəlli olur ki, o, Aleksitimiya-dan əziyyət çəkir. Bəli, Aleksitimiya hisslərinə ad qoya bilməmək,

hisslərinin nə olduğunu fərqləndirməməyə, varmamaqla yanaşı, həm də duyğusal korluqdur. İçində nə kədər, nə də başqa bir duyğu daşımayan bu insanlar duyğularını düşüncələrindən ayırd edə bilmirlər. Bunu ətraf cəmiyyət normal qəbul etsə də, əslində, normal bir hadisə deyil.

bir aradan sonra Naxçıvana sərbəst gediş-gəliş baş verəcək. Məhz bu cür qürurverici anları yaşaya bilməməsi Kərimlinin yuxarıda adıçəkilən sindromdan əziyyət çəkdiyini göstərir.

Uğurlara sevinməmək adəti davam edir...

Və ya başqa bir misal. Xronoloji ardıcılığa nəzər salaq. Avqustun 7-də ölkədə hər kəs - istər siyasi, istər elmi, istərsə də digər zümərələrin nümayəndələri üçün ən mühüm musavirə pred-

qustun 8-də bütün dünyanın diqqəti Vaşinqtona yönəlmişdi - Əli Kərimli isə yenə də inamsızlıq aşılamağa çalışır, imzalanacaq sənədlərə şübhə oytatmaq istəyirdi. Avqustun 9-da, artıq sülh sazişi paraflandıqdan sonra isə tamam “başqa hava” çalmağa başladı. Kərimli imzalanan sülh sazişi paraflanmasının, Vaşinqton Bəyannaməsinin, Anlaşma Memorandumunun üzərinə kölgə salmaq üçün yenə də köhnə adətində qayıtdı - Rusiya kartını işə saldı. Bu şəxs sanki, üstüörtülü şəkildə Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı nüfuzuna daha bir zərbə dəyməsindən narahatlıq keçirirdi. Avqustun 10-da isə açıq şəkildə özünün “niyyətini” ortaya qoydu - bu qələbəni yenə də başqa başqa ünvanların ayağına yazmağa çalışdı. Guya, Ukrayna müharibəsi, Rusiyanın zəifləməsi və başqa-başqa faktorlar bu məsələdə həlledici olub. Amma fakt ortadadır - 44 günlük müharibə başlayanda nə Ukrayna müharibəsi vardı, nə də...

Bəli, bütün sadalananlar yenə də nəticə etibarilə övvəldə qeyd edilən sindromu yada salır. Hisslərinə ad qoya bilməmək, hisslərinin nə olduğunu fərqləndirməmə, duyğusal korluq yumsaq şəkildə desək, yaxşı hal deyil...

MƏNSUR

“Köhnə sərgüzəştlər” faktı təsdiqləyir....

Bu qənaətə gəlmək üçün çox uzağa getmək lazım deyil - halbuki, elə bir az uzaqda da Kərimlinin bu simptomun daşıyıcısı olmasını təsdiqləyən onlarla fakt var. Məsələn, 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə guya erməni əsgərlərinin ölümünün sayının artırılması, “müharibə bitməyib” kimi ermənipərəst tezislər irəli sürməsi, ölkəmizə qarşı qəbul edilən bütün yalan və böhtanlara şərək olma, dəstəkləməsi heç kimin yaddaşından çıxmayıb.

Kərimlidə Aleksitimiya özünü son günlərdə daha qabarıq hiss etdirməyə başlayıb. Danılmaz faktdır

ki, bu ilin avqust ayı Azərbaycan xalqı üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdi - bu ayın 8-də Vaşinqtonda keçirilən görüş, paraflan sülh sazişi, imzalanan Vaşinqton bəyannaməsi, eləcə də Azərbaycan ilə ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması məqsədilə Strateji İşçi Qrupunun yaradılması haqqında Anlaşma Memorandumu olduqca mühüm mühüm hadisələrdir. Bu hadisələrin hər biri ayrı-ayrılıqda hər bir vətəndaşımız üçün qürurverici hadisədir. Azərbaycan son 5 ildə bölgədə formalaşdırıldığı reallıqları əbədi sülhə çevirir, 30 ildən artıq

Yelisey Sarayı baykotla üz-üzə...

Sentyabrın 10-da Fransada “Hər şeyi dayandırmaq!” çağırışı ilə kütləvi tətilərə başlanılacaq

Fransada 2018-ci ildən bəri Emmanuel Makronun rəhbərliyi ilə aparılan siyasət bu ölkəni açıq-aşkar həlli müskül görünən çoxsaylı problemlərlə üz-üzə qoyub. Prezidentin özünü Fransanı Avropa İttifaqının (Aİ) aparıcı dövləti statu-

sunda təqdim etmək cəhdlərinə rəğmən, ölkənin reallıqları bunun tamam əksinədir. İndi zaman-zaman “qoca qitə”yə bir sıra ilkələr gətirən Fransanın yüksək iddialarda bulunmağa hansısa bir əsası yoxdur. Ölkənin 500 illik tarixə malik müs-

təmləkeçilik siyasəti Makronun “təhfələri” sayəsində çökmək üzrədir. Hazırda Fransa biabırçasına Afrikadan, dənizasıırı ərəzilərdən qovulur, ölkələr bir-birinin ardınca Yelisey Sarayından asılılıqdan qurtulurlar.

Yelisey Sarayı üçün ən kədərli məqam isə ondan ibarətdir ki, xarici siyasətdəki uğursuzluqlarla paralel şəkildə, ölkə daxilində də böhran meylləri artır ki, bu da kütləvi narazılıqlar yaradır. Artan vergilər, baş alıb gedən yüksək inflyasiya,

hökumətin sərt qənaət rejiminə keçidin anonsunu etməsi insanları qəzəbləndirib. Müşahidə edilən proseslər fonunda belə bir ictimai rəy formalaşmış ki, Makron iqtidarı ölkəni idarə etməkdə acizdir və hakimiyyətə yeni komanda gəlməlidir.

Ölkə boyunca ümummilli tətilə çağırış

Zaman-zaman baş verən inqilablar həqiqətən də Fransa tarixinin qürurverici səhifələridir. Bu inqilablar sayəsində Fransa Avropaya yeni bir yaşam tərzi, azad düşüncə, istibdadı boyun əyməmək təcürbəsi gətirib. İndiki hakimiyyət dəyərlərə arxa çevirsə də, Fransa cəmiyyəti tarixi inqilab ənənələrinə sadıqdır. Bunu ölkədə Yelisey Sarayının yarıtmaz siyasətinə etirazların artması və artıq kütləvi hal alması bir daha təsdiqləyir. Bu günlərdə Fransada siyasi partiyalar və həmkarlar ittifaqlarından kənar vətəndaş təşəbbüsləri tərəfindən irəli sürülən “Hər şeyi dayandırmaq!” çağırışı ölkə üzrə sosial şəbəkələrdə geniş yayılmağa başlayıb. Bu təşəbbüsün məqsədi sentyabrın 10-dan etibarən ölkənin tam iflic vəziyyətə salınmasıdır.

Sosial şəbəkələrdə yayılan məsajlarda təşəbbüskarlar insanları boykot, itaətsizlik və həmrəylik vasitəsilə ölkədə bütün sahələrdə işlərin da-

yandırılmasına - tətıl etməyə çağırırlar.

“2025-ci il sentyabrın 10-dan başlayaraq tam və limitsiz tətilə gedirik... Artıq ödəmirik, istehlak etmərik, işləmirik... Bizim yeganə gücümüz TAM BOYKOT-dur”, - deyər sosial şəbəkələrdə edilən paylaşımlarda deyilir.

Tələblər arasında vətəndaş təşəbbüsü ilə referendum (RIC), daha yüksək pensiyalar, ümumi müqavimət və ya tətıl kimi tələblər var. Hərəkət may ayında başlayıb, lakin iyulda hökumətin büdcə açıqlamalarından sonra daha geniş dəstək qazanıb.

Bu təşəbbüsün siyasi baxımdan neytral olduğu iddia edilərsə də, onu keçmiş “sarı jiletli”, tələbələr, qeyri-sabit işçilər, tibb işçiləri və digər sosial qruplar dəstəkləyirlər.

təkləyirlər.

Eyni zamanda, bəzi həmkarlar ittifaqları da prosesə qoşulur. Ümumi Əmək Konfederasiyası (CGT) (kimya, ticarət və enerji sektorları) və “Force Ouvrière” sentyabrın 10-dan başlayaraq tam və limitsiz tətilə gedirik... Artıq ödəmirik, istehlak etmərik, işləmirik... Bizim yeganə gücümüz TAM BOYKOT-dur”, - deyər sosial şəbəkələrdə edilən paylaşımlarda deyilir.

Sosial analitiklər bunu “Sarı jiletli” hərəkətindən sonra davam edən sosial narazılığın təzahürü kimi dəyərləndirirlər.

Bu yeni çağırış Fransada sosial gərginliyin artdığı bir vaxtda baş verir və qarşıdan gələn büdcə səsverməsi ərəfəsində siyasi atmosferi daha da gərginləşdirir. Bu təşəbbüs gələcəkdə daha böyük etirazlara zəmin yarada bilər.

Narazılıqları artıran 2026-cı ilin büdcə qanunu

Hazırkı siyasi komandaya münasibətdə narazılıqların artmasına vətəndaşların sosial ədalətsiz hesab etdiyi 2026-cı il büdcə qanunu çox böyük təsir göstərmişdir. Həmkarlar ittifaqları bu qanunu ədalətsiz, sosial hüquqlara qarşı hücum kimi qiymətləndirib.

Fransa Demokratik Əmək Konfederasiyasının (CFDT) rəhbəri Mariliz Leon “France Inter” radiosuna müsahibəsində büdcəni “tənbəl və keçmiş qapanmış baxış” adlandırır. Onun sözlərinə görə, işçilər bu büdcəni qəbul edə bilməz. Hökumət ədalətli cavab vermir və bu səbəblə CFDT gələn ay kütləvi aksiyaları istisna etmir. Leon avqustun sonu və ya sentyabrın əvvəlində təşkil ediləcək mümkün səfərbərlik üçün qapıların açıq olduğunu bildirib.

Ümumi Əmək Konfederasiyasının (CGT) rəhbəri Sofi Bine daha sərt ritorika ilə çıxış edib. O, büdcə planını gənclər, işçilər, təqaüddçilər və işsizlər üçün qəbul edilməz geriləmə adlandırır. CGT bəyannatında hökumətin planını əmək sahəsi üçün “qara il və şirkətlərə yeni hədiyyə” kimi xarakterizə edib. Bine bəyan edib ki, həmkarlar ittifaqları sosial geriləmənin qarşısını almaq üçün əllərindən gələni əsirgəməyəcək və digər həmkar-

lar ittifaqları ilə birlikdə hökumətin planını bloklaymaq üçün strategiyalar hazırlanacaq. Onun sözlərinə görə, hazırda gündəmdə olan məsələ etiraz nümayişləri üçün səfərbərlikdir.

“Solidaires” həmkarlar ittifaqı da yayımladığı bəyannatda Bayru hökumətinin büdcəsinə qarşı çıxaraq ədalətli, həmrəy və ekoloji dayanıqlı yeni büdcə tələbi irəli sürüb.

Başqa həmkarlar ittifaqlarının rəhbərləri də ölkədəki iqtisadi böhranın əsas səbəbinin son 10 ildə aparılan uğursuz siyasət olduğunu bildiriblər.

Qeyd edək ki, Fransa hökuməti 2026-cı ildə büdcə kəsirini 4,6 faiz səviyyəsinə endirməyi planlaşdırır, lakin bunun üçün 40 milyard avro qənaət etmək lazım olacaq. Bu xüsusda fikirlərini ifadə edən Fransanın iqtisadiyyat, maliyyə, sənaye və rəqəmsal suverenlik naziri Erik Lombar BFMTV telekanalına müsahibəsində bildirib: “Bizim 3 trilyon avrodan çox dövlət borcumuz var və hər il kreditörlərə daha çox məbləğ ödəməli oluruq. Beləliklə, büdcə kontekstində artıq fəvqəladə vəziyyətə gəlməliyik. Keçən il kreditörlərə 50 milyard avrodan çox vermişik, bu il isə 70 milyard avrodan çox olacaq. Bu, müdafiə büdcəsindən xeyli çoxdur. Buna görə də borcu sabitləşdirməliyik, bunun üçün isə büdcə kəsirini azaltmaq lazımdır”.

Göründüyü kimi, hökumət büdcə kəsirlərini sərt qənaət rejiminə keçməklə azaltmağı hədəfləyib ki, bu da ölkə boyunca sosial narazılıqların artması ilə müşayiət olunur.

“Novasco” metallurgiya qrupunun iflasi

Fransanın xüsusi polad istehsalı ilə məşğul olan “Novasco” (əvvəlki adı Ascometal) metallurgiya qrupu Strasburq ticarət məhkəməsi tərəfindən rəsmi olaraq iflasdan qorunma rejiminə alınıb. Bu qərar əvvəlcədən başlanmış barışqı prosedurunun nəticəsi kimi qəbul edilib.

Yerli mətbuatın məlumatına görə, “Novasco” qrupunda çalışan 760 əməkdaşın taleyi qeyri-müəyyən olaraq qalır. Ən çox təhlükə altında olan müəssisə isə 450 nəfərin çalışdığı Mozel (Moselle) bölgəsində yerləşən “Hagondange” zavodudur.

Məhkəmənin qərarına əsasən, qrupun potensial alıcıları sentyabrın ortalarına qədər öz təkliflərini təqdim edə bilərlər.

Sentyabrın 25-də təqdim olunmuş təkliflərin müzakirəsi üçün məhkəmə iclası keçiriləcək.

Xatırladaq ki, “Ascometal” şirkəti 2024-cü ilin iyul ayında Britaniyanın “Greybull Capital” investisiya fondu tərəfindən satın alınmışdı. Lakin fond Fransa dövləti ilə birgə vəd etdiyi 90 milyon avro sərmayəni yatırmaıyb.

Hazırda “Novasco” əməkdaşları böyük narahatlıq içindədirlər. Sentyabrın 4-də vətəndaş dəstəklə genişmiqyaslı etiraz aksiyası planlaşdırılır. İşçilər “pul da qalmayıb, ümid də”, - deyərək öz gələcəklərinin qeyri-müəyyənliyi qarşısında dövlətdən və ictimaiyyətdən dəstək gözləyirlər.

Mübariz FEYİZLİ

Tətilin ilk dalğası əczaçılardan gəlib

Etirazçılar “yaşıl jilet” hərəkətinə başlayacaqlarını da bildiriblər. Məqsəd isə kənd və şəhər kənarındakı apteklərin bağlanması qarşısını almaqdır.

Fransa Əczaçılar İttifaqları Federasiyasının və Səhiyyə Sahəsində Azad Peşə Sahibləri Assosiasiyasının preziden-

denti Filip Besse bildirib ki, hökumətin müvafiq qərarı kiçik aptekləri sıradan çıxaracaq. “Bu bir çox apteklər üçün sonun başlanğıcıdır. Bu qərar sosial sığorta məsələlərinə də təsir edəcək”, - deyər o vurğulayıb.

Statistikaya görə, keçən il Fransada 260, bu ilin ötən dövründə isə 140 aptek fəaliyyətini dayandırır.

Ayrı-ayrı sahələrdə isə vəziyyət daha kritikdir. Təsədüfi deyildir ki, əczaçılar sentyabrın 10-nu gözləmədən tətilərə start veriblər. Onlar hökumətin dərman zavodlarının apteklərə verdiyi endirimlərin yuxarı həddini azaltmaq qərarına qarşı tətıl elan ediblər. Hökumətin bu addımının kiçik apteklərin gəlirlərinə ciddi zərbə vuracağı və bağlanacağı iddia olunur.

Hökumətin qərarına əsasən, dərman istehsalçıları apteklərə gündəlik istifadə edilən cənerik, yəni tərkibində kimyəvi maddə olan dərmanlar üzrə verilən endirimləri 40 faizdən 20-25 faizə endirəcəklər. Bu da apteklərin mənfəət gəlirlərini kəskin azalması deməkdir.

Tətilin genişmiqyaslı olacağı gözlənilir. Belə ki, bəzi əczaçılar məcburi xidmətlə əlaqədar işləyəcəklər. Lakin onlar xüsusi sarğı taxaraq etiraz etdiklərini bildirəcəklər.

Əczaçılar ölkənin Baş naziri Fran-

sua Bayruya da narazılıqlarını bildiriblər. Onların fikrinə, bu qərar səhiyyə naziri ilə razılaşdırılmadan qəbul olunub və dərman sənayesi şirkətləri üçün “hədiyyə”dir.

14203 sayılı Sərəncam...

ABŞ BCM-nin 4 üzvünə sanksiya tətbiq etdi

ABŞ ilə BCM arasında münasibətlər gərginləşir. Belə ki, ABŞ Dövlət Departamenti Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsində çalışan dörd şəxsə qarşı sanksiya tətbiq edib. Departamentin bəyanatında qeyd olunur ki, 2 hakim və 2 prokuror Haaqada yerləşən beynəlxalq müharibə cinayətləri tribunalında amerikalıların və işraillilərin mühakimə olunmasında mühüm rol oynayıb. Həmin hakimlər kanadalı Kimberli Prust və fransalı Niko-la Qiyu, prokurorlar isə Fici-dən

olan Nazhat Şamem Xan və senegalı Mame Mandiaye Nianq-dır. Tramp administrasiyası məhkəmənin baş prokuroru Kərim Xanı da sanksiya siyahısına daxil edib. Qeyd edək ki, ötən ilin noyabrında Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin hakimlər kollegiyası İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu və onun keçmiş müdafiə naziri Yoav Qallantın həbsinə order verdikdən sonra ABŞ Prezidenti Donald Tramp tərəfindən məhkəməyə sanksiya tətbiq olunub.

Rubio təsdiqləyib

Dövlət Departamentinin katibi Marko Rubio Prezident Donald Trampın Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin hakimlərinə qarşı sanksiyalarını təsdiqləyib. O, bildirib ki, ABŞ BCM-nin araşdırmaları ilə əlaqəli olan xarici şəxslərə qarşı sanksiyalar tətbiq edib: “Bu gün mən Kana-dadan olan Kimberli Prust, Fran-sadan olan Nikolya Qiyu, Fici-dən olan Nazhat Şamem Xan və Seneqaldan olan Mame Mandiaye Nianqa qarşı Prezident Trampın Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinə sanksiya verilməsi haqqında 14203 sayılı Sərəncamına

əsasən sanksiyalar elan edirəm. Bu şəxslər Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin həmin ölkələrin razılığı olmadan ABŞ və ya İsrail vətəndaşlarının təhqiqatında, həbsində, saxlanmasında və ya mühakimə olunmasında bilavasitə iştirak etmiş xarici ölkə vətəndaşlarıdır”, - deyər M.Rubio qeyd edib. Departamentin sənədində bildirilir ki, ABŞ BCM-nin siyasiləşdirilməsinə, onun səlahiyyətlərindən sui-istifadəyə, milli suverenliyin pozulmasına və məhkəmə funksiyalarının qanunsuz genişləndirilməsinə qarşı çıxır.

BCM yeganə qurumdur ki...

Məsələ ilə bağlı politoloq Əlimusa İbrahimov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, ABŞ Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin İsrail rəhbərliyi ilə bağlı qərarlarına nə qədər təsir göstərməyə çalışsa da, istəyinə nail ola bilmədi. “İlk belə haldır ki, hər hansı bir dövlət tərəfindən Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin nümayəndələrinə qarşı sanksiya tətbiq olunur. ABŞ Dövlət Departamenti-nin bəyanatında qeyd olunur ki, Vaşinqton BCM-nin İsrailin Baş naziri Benyamin Netanyahu və müdafiə naziri Yoav Qallant, həmçinin ABŞ-in bəzi rəsmilər ilə bağlı qərarını səhv və ədalətsiz hesab edir və məhz buna görə də BCM-nin müəyyən hakimlərinə və prokurorlarına qarşı sanksiya tətbiq etmək qərarına gəlib. Tramp Ağ Evə gəlməmişdən öncə BCM-nin Netanyahu və Qallantın həbsi ilə bağlı qərarını ləğv etməyəcək”, - deyər Ə.İbrahimov əlavə edib ki, ABŞ-in BCM-nin nümayəndələrinə sanksiya tətbiq etməsi bir çox dövlətlər tərəfindən normal qarşılanmayacaq.

dünyada yeganə beynəlxalq qurumdur ki, bu təşkilata kənardan təsir etmək mümkün deyil”, - deyər Ə.İbrahimov vurğulayıb.

ABŞ ilə BCM arasında münasibətlər gərginləşə bilər

“Tramp administrasiyasının BCM-yə son münasibətindən sonra sözügedən təşkilat İsrailin rəhbərliyi, eləcə də ABŞ-in bəzi rəsmiləri ilə bağlı sort qərarlarının sayını artıra bilər. Qəzəddə müharibə dayansa belə, BCM İsrailin hərbi-siyasi rəhbərliyi ilə bağlı istintaq araşdırmalarını davam etdirəcək. Hesab edirəm ki, BCM Netanyahu və Qallantın həbs orderi ilə bağlı qərarını ləğv etməyəcək”, - deyər Ə.İbrahimov əlavə edib ki, ABŞ-in BCM-nin nümayəndələrinə sanksiya tətbiq etməsi bir çox dövlətlər tərəfindən normal qarşılanmayacaq.

Yunis ABDULLAYEV

Ölüm əleyhinə qiyam

Alber Kamünün “Taun” romanı haqqında

əvvəli ötən sayımızda

Meyitləri əvvəl-əvvəl adət-ənənəyə, dini qaydalara uyğun dəfn edirlər, ancaq ölətin miqyası böyüdükcə qəbiristanlıqda yer qalmır, böyük çalalar qazıb cəsədləri topa-topa gömürlər, daha sonra meyitləri şəhər kənarına daşıyıb yandırırırlar.

Yazdan qol-qanad açan taun bütün yay boyu tüğyan edər, oktyabr ayında doktor Kastel yayılmış virusun özündən zərərli olduğunu düşünür. Onu ilk dəfə müstəntiq Otonun ümitsiz vəziyyətində olan oğlunun üzərində sinayırırlar. Doktor Rie ilə dostları uşağın can çəkməsini bir neçə saat aramsız izləyirlər, fəqət zavallı oğlanı xilas etmək mümkün olmur. Günahsız varlığın çəkdiyi dözülməz əzablar hamının qəlbi-ni yaralayır.

Üzü qışa getdikcə xəstəlikdən sağalanların da sayı artmağa başlayır. Ölüm ayağında olan, sağalmağına heç bir ümid qalmayan qoca Qran da həyata qayıdır. Ölətin pəncələri yavaş-yavaş heydər düşür, əcəlin cəynəqləri xəstə canların yaxasından açılır. Ölümün küncə qışnağı həyat handan-hana yuxudan oyanıb gəməşir.

Şəhər əhli xoş xəbərləri şübhəylə qarşılayır, camaat taunun zəiflədiyinə, həyatın əvvəlki axarına qayıdacağına inanma bilmir. Qurtuluş onlara az qala mümkünsüz görünür. Bu aralar Kottar həm doktor Rie, həm də Tarru ilə tez-tez ünsiyyət saxlayır, onlara açıq şəkildə deyir ki, epidemiyə yat-yut olandan sonra camaat ondan üz döndərəcək. Tarrunun gündəliyinə anlaşılmaz xətlə yazılmış son sətirlər məhz ona həsr olunub. Böhranın sonuna yaxın Tarru da virusa yoluxur, özü də ən ağır formada. Doktor çox çalışsa da, dostunu qurtara bilmir.

Bir fevral şəhəri Oran şəhəri-nin qapıları dünyanın üzünə açılır, camaat toy-bayram edər, neçə vaxtdan bəri ilk dəfə üzlərdə gülüş, xoş təbəssüm görünür. Ancaq onlar yaxşı başa düşürlər ki, daha əvvəlki adam ola bilməyəcəklər, bəla onların xarakterini dəyişib, həyat onların sevincinə zərər qatıb.

Bir gün Qrana baş çəkməyə gedən doktor xəbər tutur ki, qocanın qonşusu Kottar havalanıb pəncərədən gələnə-gedənə atəş açır. Polis çətinliklə də olsa onu zərərsizləşdirir. Qran isə ölətin pəncəsində can verəndə yandırıldığı əlyazmanı bərpa edər və sevimli məşğuliyyətinə qayıdır. Bu dəfə o, əsərinin məşhur ilk cümləsindən təşbehləri çıxarır.

Rie evinə çatanda arvadının öldüyü haqda teleqram alır. Xəbər onu sarsıtsa da, doktor bu ağrıya da mərdliklə sinə gərir: ağlagəlməz, gözələnəz nəşə baş verməyib. O özü də ötən ayları bir an ara verməyən ağrı-acıların tikanlı ağuşunda, ay kimi soyuq, gün kimi qaynar cəhənnəmdə keçirir. Küçədən gələn sadlıq sədəllərinə, şəhər bağırıqlarına qulaq kəsilən həkim düşünür ki, hər bir sevinc potensial təhlükə altındadır. Taun mikrobu heç vaxt ölmür, illərlə, on illərlə haradasa daldalanıb mürgüleyir. Günün birində siçovulların canına dərşib xoşbəxt şəhərin küçələrində zəfər yürüşünə çıxır.

Doktor Rienin həkimliyi də rəmzi mənə daşıyır. O, təmtəraqdan, gürültüdan uzaq sadə, təvəzökar bir asket, məsləkəinə, əqidəsinə sadiq epikürçü kimi absurd dünyanın, ölüm qorxusunun qarşısında tərkiləşən olmuş əli-

yalin insanların sağlamlığının qeydinə qalır, çünki yalnız sağlamlıq can həyatın sevincini dadda bilər, yaşamağın həzzini duya bilər. Həyat sevinci, yaşamaq həzzi əcəl ağrısını, ölüm xofunu yenməyin tək yoludur, yalnız o sevincin, o həzzin hesabına hər bir canlı ölümündən sıyrılıb həyata ezam olunur, yenidən ölümün səltənətinə qayıdanacan canını diri tutur.

Əgər Kafkadan ötrü metafizik vahimə, total xof, aramsız könüllü ölüm ehtirasdan, günahdan azad olmaq istəyən insanın daimi halıdırsa, Kamü üçün vahimə də, xof da, ölüm də insan azadlığının qəvi düşməni, absurd dünyaya, çərxi tərsinə hərlənən fələyə, tərsinə yeriyən şeytana qarşı metafizik qiyamın başlıca hədəfidir. Kafkadan ötrü vicdan əzabı, ölüm acısı günah yüklü ehtirasları tormozlayan ən güclü mexanizmdirsə, Kamü üçün vicdan əzabı, həzz acıya, ehtiras günahı, həyat ölümə qarşı mübarizə alətidir. Doktor Rie öz zehnin, peşəsinin imkanları hesabına məhz ölümə, yox olmağa qorxu-suyla mübarizə aparır.

O, Allahın varlığına inanmır, keşişin moizələrinə skeptik yanaşır, bununla belə ateizmini ölində bayrağa çevirmir, xəstələri kimdən qoruduğunu, nə məqsədlə qoruduğunu bilməyə-bilməyə onları sağaltmağa çalışır. Əslində, onun da təsəvvüründə bir tanrı obrazı var, ancaq o tanrı keşiş Panlū atanın Allahına oxşamır, doktorun tanrısı da elə özüne bənzəyir. Rie dostu Tarruya deyir ki, işdi-səyəd, keşişin Allahına inansa, görək heç kimə yardım göstərməyib xəstələri onun ümidinə buraxa: “Əgər həyatda hər şeyi ölüm yerbəyər edirsən, ola bilsin, Allah-təalaya da sərfəlidir ki, insan ona inanmasın, lal göylərdən nicat ummaqdaysa var gücünü toplayıb ölümə mübarizəyə girişsin”.

Bəli, insanı özüne inanmamağa çağıran Allah doktor Rienin Allahıdır, Kamünün tanrısıdır. O, bəndəsinə minnət qoyan, onun səsinə boğan tanrılara bənzəməz. O, zəka çıxarını göylərdən oğurlayıb insanlara ötürən qiyamçı ateistlər, fərdin haqqını hər şeydən üstün tutan üsyankar anarxistləri özüne qarşı qaldıran Allahdır. Bu yerdə Vəqif Səmədoğlunun 1963-cü ildə yazdığı “Şəffaf balıq” poeməsindən bir misranı xatırlatmaq yerinə düşər: “Allah insan ağzıyla deyir ki, yoxam...” Bu da absurdun daha bir mükəmməl formulu!

Kristian tanrısına, onun cənnətinə heç bir ümid bəsləməyən, heç bir qəhrəmanlığa, müqəddəsliyə iddia etməyən doktor Rie canını sipərə döndərən insanları qorumağa çalışır. Keşiş Panlū ata isə, əksinə, öz tanrısını insanların şərinə, üsyanından qorumaq üçün canfəşanlıq edər, dərindən-qabıqdan çıxır. Onun məntiqinə görə, ölümcül bəlanın yayılmasında insanlar özləri təqsirkardırlar. Can alan mikrobu seli yolunu azmış insanlara Allahın cəzasıdır, xəstəlik şər olsa da, bəndləri xeyrin qapısına aparacaq, pisləri cəzalandıracaq yaxşılardan müəfəffələndirəcək. Heç bir elmə, təbabətə bel bağlamaq lazım deyil, nicatı, qurtuluşu yalnız göylərdən diləmək gərəkdir.

Əzablar qoynunda uzun-uzadı can verən uşağın başı üstünü kəsdirəndə doktor keşişə açıqlı-açıqlı deyir: “Bu tifiyin yəqin ki, heç bir günahı olmayıb, siz bunu yaxşı bilirsiniz”. Keşiş həkimin ittiham tonunda danışmasından alınır, Rienin qəzəbi onu sarsıdır. Panlū ata Rieni ilahi iradə qarşı-

sında təslimçiliyə çağıranda doktor ona belə cavab verir: “Allahın uşaqlara əzab çəkdiyi bu dünyanı son nəfəsimdə belə qəbul etməmə”. Həkimin bu sözləri Dostoyevskinin “Karamazov qardaşları” romanından açıq-aşkar iqtibasdır.

Doktor Rie keşiş Panlūyə deyir ki, xeyirxahlıq, fədakarlıq, savab, günah nə olduğunu bilmir, başqa sözlə, pis-yaxşı heç bir ideyanın yedeyində sürünmür, sadəcə, gerçək varlığının, ekzistensial konstitusiyasının ona dik-tə elədiyi əməlləri yerinə yetirir, həm də bu işlər təkcə insana sevgiylə yox, həm də, ola bilsin daha çox şərə, xəstəliyə nifrətlə görülür. Keşiş ona insanın xilası naminə çalışdığını deyəndə doktor bunu da etirazla qarşılayır: “Bilirsiniz, məndən ötrü insanın xilası kimi ifadələr çox təmtəraqlı səslənir. Mən o qədər dərinlərə varmıram. Məni insanın sağlamlığı, ilk növbədə sağlamlığı maraqlandırır... Mən şərə, ölmə nifrət bəsləyirəm”.

Hadisələrin gedişatı din nümayəndəsinin bütün tezislərini dərmədən edər. Məlum olur ki, ölüm Allah əmri, haq-filan deyil, ölüm cəza da deyil, əgər cəza olsaydı, öldürücü mikroblar məsum bir uşağın yox, məsələn, cinayətkar Kottarın canını alardı. Taleyin istehzasına bax ki, keşiş Panlū özü də bəlanın ölindən salamat qurtarmır - o öz Allahını pislikdən, şərdən qorumağa canı dildən çalışsa da, onun Allahı mömin bəndəsinə fəlakətdən qoruya bilmir. Bəli, ölüm cəza yox, sadəcə təbiət hadisəsidir. Məsələn burasındadır ki, təbiətin göndərdiyi bəlanın ağıllı-başlı bir məntiqi də yoxdur, çünki təbiət xaosun törəməsidir: canı üzül-müş qoca Qran, doktorun astma xəstəsi olan yarımcan pasiyenti epidemiyə selinin ağzından sağ çıxır, ancaq atlet bədənli sağlam, cavan Tarru ölətin səngidiyi bir vaxtda canını tauna tapşırır. Pandemiyənin qızgın çağında heç bir tibbi-bioloji məntiqə sığmayan var cür halların ara-sıra biz də şahidi olurduq...

Jan Tarru bizim “Yabançı” romanından tanıdığımız, günahsız Mersoya edam hökmü kəsən prokurorun oğludur. Atasının qəddarlığı bir vaxt onu çox sarsıdıb, oğlan axır evdə getməyə məcbur olub. Zalım prokurorun, mantiyalı qatilin ədalətsiz qərarı doğmaca oğlunu ömürlük şikəst edər, onu çöllərə salıb, diyar-diyar gözdərib. İndi o, qatillərin sırasından ayrılıb qurbanların cərgəsinə qoşulub, taunun hücumu qarşısında aciz qalmış insanlara yardım göstərməklə atasının günahlarını yumağa çalışır. Ancaq bəzən min savab bir günahı yumağa yetmir. Xəstəliyin səngidiyini gören Tarru bəlkə də görrünməz bir əllə, bilinməz bir dillə öldürücü mikrobları öz canına çağırır, özünü ölümə könüllü təslim edər. Bu yolla da prokuror oğlu şüursuz bir intihar həmləsi ilə atasından qisas alır, qəddar ittihamçının toxumunu qurudur, kökünü kəsir.

davamı növbəti sayımızda

F. Uğurlu

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmatbuatıyımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmatbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

İnsan hüquqlarının qorunmasına Konstitusiya ilə verilən geniş təminatlar

Prezident İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamı əsasında 2025-ci il ölkəmizdə “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan olunub. Respublikamızda insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının qorunmasını təmin edən əsas baza sənədi də məhz böyük siyasətçi Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanan və 1995-ci il noyabr ayının 12-də keçirilmiş ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul edilən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasıdır. Konstitusiyada müəyyən edilib ki, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının qorunması, ölkə vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir. Əsas Qanunun 24-cü maddəsində insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının əsas prinsipi təsbit olunub. Vurğulanır ki, insan ləyaqəti qorunur və ona hörmət edilir. Hər kəsin doğulduğu andan toxunulmaz, pozulmaz və ayrılmaz hüquqları və azadlıqları vardır.

Konstitusiyamızın ən geniş fəslində məhz əsas insan və vətəndaş hüquqlarının qorunması, ölkə vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir. Əsas Qanunun 24-cü maddəsində insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının əsas prinsipi təsbit olunub. Vurğulanır ki, insan ləyaqəti qorunur və ona hörmət edilir. Hər kəsin doğulduğu andan toxunulmaz, pozulmaz və ayrılmaz hüquqları və azadlıqları vardır.

təndəş hüquq və azadlıqları, bu hüquqların və azadlıqların təminatı, habelə ayrı-ayrı hüquq və azadlıqların qanuni məhdudlaşdırılmasının yol verilən hədləri öz əksini tapıb. O cümlədən 24 avqust 2002-ci il və 18 mart 2009-cu ildə keçirilən ümumxalq səsverməsi - referendumlar da qeyd olunan istiqamətlərdə uğurların əldə olunmasına xüsusi töhfələr bəxş edib. Belə ki, bəhs olunan ümumxalq səsvermələri qanunvericilik bazasının zənginləşməsi, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının əhatə dairəsinin genişlənməsi, sosial-siyasi təsisatların fəaliyyət mexanizminin səmərəlilik səviyyəsinin artırılması istiqamətlərində müstəsna əhəmiyyət kəsb edib. Bununla yanaşı, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2016-cı il sentyabrın 26-da keçirilən ümumxalq səsverməsi - referendum vasitəsilə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına edilmiş əlavə və dəyişikliklər ölkəmizdə demokratik inkişaf yolunda keyfiyyətə yeni bir mərhələ açıb.

Dövlətin ali məqsədi

Müstəqil Azərbaycanın dövlət başçısının qətiyyətli siyasi iradəsi ilə aparılan demokratik inkişafı bağlı siyasəti çoxvektorludur. Burada insan hüquq və azadlıqlarının qorunması xüsusi olaraq diqqət mərkəzində saxlanılır. İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının qorunması üçün ardıcıl islahatlar

aparmaqla münbit zəmin formalaşdırılması, yeni instiusional mexanizmlərin yaradılması, məhkəmə-hüquq sisteminin təkmilləşdirilməsi ölkədə vətəndaş məmnunluğunu təmin edir, dövlətə inamı daha da artırır. Eyni zamanda, demokratik mühitin bərqərar olması, insan hüquq və azadlıqlarının qorunması, fikir plüralizmi-

nin, söz azadlığının təmin edilməsi, dövlət siyasətində cəmiyyətdən gələn sosial sifarişlərin nəzərə alınması, ölçatanlığın artırılması kimi amillər beynəlxalq səviyyədə Azərbaycanın müsbət imicinin möhkəmlənməsini şərtləndirir.

Müstəqil Azərbaycanın ardıcıl siyasəti

Respublikamızın insan hüquq və azadlıqlarının qorunması ilə bağlı siyasəti ardıcıl səciyyə daşımaqla kifayət qədər geniş əhatə dairəsinə malikdir. Qeyd etmək yerinə düşər ki, ölkəmizdə insan hüquqları ilə bağlı ayrıca gün təsis edilib. Belə ki, hər il iyunun 18-i Azərbaycanda İnsan Hüquqları Günü kimi qeyd olunur. Belə bir əlamətdar gün üçün 18 iyun tarixinin seçilməsi də təsadüfi deyil. Müstəqil Azərbaycanda ilk dəfə 1998-ci il iyunun 18-də Prezident Heydər Əliyev tərəfindən “İnsan hüquqlarının müdafiəsinə dair Dövlət Proqramı” təsdiq edilib və insan hüquqlarının təmin olunması dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi müəyyənləşdirilib. Prezident İlham Əliyevin 2007-ci il 18 iyun tarixli Sərəncamı ilə məhz həmin tarixi gün Azərbaycanda İnsan Hüquqları Günü elan edilib.

Prezident Heydər Əliyevin təşəbbüsü əsasında respublikamızda insan hüquqlarının və azadlıqlarının qorunmasında səmərəli hüquq müdafiə mexanizmi olan Ombudsman təsisatının yaradılması hüquqi islahatların ən mühüm mərhələlərindən birini təşkil edir. Heydər Əliyevin “İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında” 1998-ci il 22 fevral tarixli Fərmanında, habelə 1998-ci il 18 iyun tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilən Dövlət Proqramında insan

hüquqları üzrə müvəkkil təsisatının yaradılması nəzərdə tutulub. 2001-ci il dekabrın 28-də isə Milli Məclis “Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili haqqında” Konstitusiya Qanununun qəbul edib. Müvəkkil təsisatının yaradılması və fəaliyyəti üçün maddi və hüquqi baza formalaşdırılıb. 2002-ci il martın 5-də Heydər Əliyev “Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (ombudsman) haqqında” Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Qanununun tətbiq edilməsi barədə Fərman imzalayıb. 2002-ci il iyulun 2-də “Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili haqqında” Konstitusiya Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə Qanun qəbul olunub.

Bu sahədə başlanan islahatlar sonrakı mərhələdə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə eyni ardıcılıqla davam etdirilir. Dövlətimizin başçısının “Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planının təsdiq edilməsi haqqında” 2006-cı il 28 dekabr tarixli Sərəncamında Azərbaycanın müasir inkişaf dövründə hüquqi dövlət quruculuğu və insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində söylərin gücləndirilməsi dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri kimi göstərilib. Ötən dövrdə Prezident

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsi əsasında hüquqi islahatların əhatə dairəsi daha da genişləndirilib. Xüsusilə də dövlətimizin başçısının 2017-ci il 10 fevral tarixli “Penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcridətmə ilə əlaqədar olmayan alternativ cəza və prosessual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə” Sərəncamı, eləcə də bu sahədə imzalanan digər Fərman və sərəncamlar ölkəmizdə insan hüquqlarının təmin olunması işinə mühüm tökən verib.

İnsanların yaşamaq haqqı

Hər bir insanın yaşamaq hüququ var. 10 fevral 1998-ci ildə ölüm hökmünün ləğv edilməsi Azərbaycanda insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasına necə böyük önəm verildiyini əyani şəkildə təsdiqləyir.

Respublikamızda ölüm hökmünün ləğvi təşəbbüsü də zamanında böyük siyasətçi Heydər Əliyevdən

gəlib. Prezident Heydər Əliyev 1998-ci il fevralın 3-də ölüm hökmünün ləğv olunması haqqında təşəbbüslə Milli Məclisə müraciət ünvanlayıb. O, həmçinin Konstitusiyanın 96-cı maddəsinə uyğun olaraq ölkədə ölüm hökmünün ləğv olunması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının cinayət, cinayət-prosessual və islah-əmək

məcəllələrinə dəyişikliklər və əlavələr edilməsi haqqında qanun layihəsini parlamentə təqdim edib.

Ölkədə ölüm hökmünün ləğv edilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etməsi Heydər Əliyevin cəza siyasətinə ədalətli və humanist yanaşmasını ifadə edirdi. Heydər Əliyev 1993-cü ilin yayında xalqın təkidli tələbi ilə ikinci dəfə Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinə gəldikdən sonra respublikamızda ölüm hökmünün icrasına moratorium qoyuldu.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanaraq 1995-ci ildə qəbul edilmiş Konstitusiyada ölüm hökmü cəzası tam ləğv ediləndək yalnız dövlətə, insan həyatına və sağlamlığına qarşı xüsusilə ağır cinayətə görə müstəsna cəza tədbiri kimi göstərilmiş və daimi cəza növü kimi nəzərdə tutulmamışdır. Heydər Əliyev 1995-ci ildə ölkəmizdə amnistiya institutunu da təsis edib. Onun təşəbbüsü əsasında Azərbaycan Respublikası Prezidenti ya-

mında Əfv Komissiyası yaradılıb. 1996-cı ilin mayında isə Milli Məclis Azərbaycan Prezidentinin qanunvericilik təşəbbüsünü dəstəkləyərək yaşı 65-dən çox olanların ölüm cəzasından azad olunması ilə bağlı qərar qəbul edib, həmçinin ölüm cəzasının ləğvinə nəzərdə tutan cinayətlərin sayı qanunvericilikdə 33-dən 12-yə endirilib.

YEGANƏ

Azercell enerji səmərəliliyi və ətraf mühit təşəbbüslərini genişləndirir

Həyata keçirilən layihələr nəticəsində əhəmiyyətli enerji qənaətinə nail olunub

Azercell ESG strategiyası çərçivəsində enerji səmərəliliyi və ətraf mühit təşəbbüslərini davamlı şəkildə genişləndirir və bu istiqamətdə bir sıra önəmli layihələri uğurla həyata keçirir.

2022-2024-cü illər ərzində ümumilikdə 3,628 MWh enerji

qənaəti qeydə alınıb. Bu göstərici Bakı-Abşeron zonasında enerji istifadəsində illik 9%, digər regionlarda isə 11% azalma ilə müşahidə olunub. Enerji səmərəliliyinin ekoloji təsiri də mühüm nəticələr göstərir - ümumilikdə 1,705-ton karbon emissiyası azaldılıb ki, bu da təxminən 81,190 ağacın atmosferə verdiyi faydaya bərabərdir.

2025-ci ilin yanvar ayından etibarən bütün şəbəkə montaqələrində tətbiq olunan qabaqcıl enerji qənaəti texnologiyaları nəticəsində isə bu ilin ikinci rübündə 198 MWh enerji qənaət olunub, 140-ton karbon emissiyasının qarşısı alınıb.

Azercell-in günəş enerjisi layihələri də şirkətin bu strategiyası çərçivəsində əsas istiqamətlərdən birini təşkil edir. Hazırda mobil operatorun 3,700-dən artıq LTE

baza stansiyasının 37-si günəş enerjisi ilə çalışan hibrid stansiyalardır. Qeyd edək ki, onlardan 35-i Qarabağ ərazisində yerləşir. Bu stansiyalar vasitəsilə ötən il 300,000 kWh-dan çox günəş enerjisi istehsal olunub və bu enerjinin 95%-i məhz Qarabağ bölgəsinin payına düşüb. Region üzrə orta aylıq enerji istehsalı 33,120 kWh təşkil edərək enerji tələbatının təxminən 14%-ni qarşılamağa imkan verib.

Azercell-in strateji yanaşması enerji səmərəliliyinin artırılması ilə yanaşı, həm də əməliyyat xərclərinin azaldılmasını, karbon izinin minimuma endirilməsini və texnologiyanın ekoloji baxımdan uyğunlaşdırılmasını hədəfləyir. Şirkət bu istiqamətdə fəaliyyətlərini genişləndirərək ölkədə yaşıl enerjiyə keçidi təşviq edir.

Bəzi insanlar niyə daha tez qocalırlar?

Yeni araşdırma bəzi insanların digərlərindən daha tez qocalmasının səbəblərinə aydınlıq gətirib. Amerika Birləşmiş Ştatlarının Boulder Kolorado Universitetində aparılan tədqiqat zamanı sürətlənmiş qocalma ilə əlaqəli 408 gen müəyyən edilib.

AZƏRTAC “Medical-Xpress” portalına istinadla xəbər verir ki, alimlərin sözlərinə görə, bu genlər insanlarda fərqli “qocalma tipləri” ilə bağlıdır. Məsələn, SP1 geni Altsheymer və zəif yaddaşa, FTO geni isə piylənmə və müxtəlif sağlamlıq problemləri ilə əlaqələndirilir.

Tədqiqata əsasən, hər kəs fərqli şəkildə yaşlanır. Kiminsə zehni sağlamlıq qala bilər, amma hərəkət çətinliyi yaranar. Digəri isə fiziki güclü olsa da, idrak zəifliyi ilə üzləşə bilər.

Alimlər gələcəkdə insanların fərdi

“qocalma risk balı” alacağını və bunun xəstəliklərin qarşısını almaq üçün hədəfli müalicələrə yol aça biləcəyini bildirirlər. Onlar, həmçinin vurğulayırlar ki, ümumilikdə, yaşlanma öleyhinə “mücüzəvi həb” olmayacaqdır. Amma müxtəlif qocalma tipləri üçün fərqli müalicələrin hazırlanması mümkündür.

Qeyd edək ki, bu araşdırmanın nəticəsi barədə “Nature Genetics” jurnalında məlumat dərc olunub.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alıqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 4798
Sifariş: 1748
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 150048601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələni və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova